

สภาพปัญหาและแนวทางที่เหมาะสมของการพัฒนาบางกะเจ้า

ในบทที่ 4 นี้จะกล่าวถึงสภาพของปัญหาและแนวทางที่เหมาะสมของการพัฒนาโดยเสนอผลของการวิจัยสามส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนแรกจะเป็นการวิเคราะห์ปัญหาด้านต่าง ๆ ของบริเวณบางกะเจ้า ประกอบไปด้วยปัญหาทางการใช้ที่ดิน เศรษฐกิจ และประชากร รวมทั้งปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันซึ่งสภาพของปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ จำเป็นที่จะต้องได้รับการแก้ไขด้วยแนวทางที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมาย ในการอนุรักษ์และพัฒนาได้ ขณะเดียวกันก็ยังสามารถป้องกันปัญหาที่จะเกิดในอนาคตได้ด้วย ข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาวิเคราะห์ปัญหาได้นำมาจากข้อมูลพื้นฐานทั่วไป และในบางส่วนของแบบสอบถาม ส่วนที่สองเป็นเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติของประชากรในพื้นที่ตอนโยบายพื้นที่สีเขียว เนื่องจากการพัฒนาจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นการสำรวจทางด้านทัศนคติจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องความสำเร็จในอนาคตของการพัฒนาอีกด้านหนึ่ง ข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาวิเคราะห์จะเป็นการสำรวจโดยแบบสอบถามจากประชากรที่อาศัยในบริเวณบางกะเจ้าทั้งสิ้น ส่วนที่สามเป็นการวิเคราะห์ทางด้านศักยภาพของพื้นที่บริเวณบางกะเจ้า เพื่อหาความเหมาะสมทางกายภาพในแง่ของการอนุรักษ์และพัฒนาว่าพื้นที่ส่วนใดควรจะได้รับปรับปรุงต่อไปในอนาคต ซึ่งจะเป็นส่วนที่สนับสนุนทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของพื้นที่บางกะเจ้า ขณะเดียวกันก็ยังสามารถพัฒนาพื้นที่ให้เป็นไปตามความเหมาะสมได้ด้วย

ปัญหาของพื้นที่บริเวณบางกะเจ้า

การเสนอผลการศึกษาในส่วนของปัญหาของพื้นที่นี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพอันแท้จริงของพื้นที่ดังได้กล่าวไปแล้วข้างต้นโดยอาจแบ่งประเภทของปัญหาภายในพื้นที่บางกะเจ้าออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ด้วยกัน 4 กลุ่มคือ

1. ปัญหาด้านการใช้ที่ดินของบริเวณบางกะเจ้าซึ่งเป็นปัญหาทั้งทางกายภาพ สิ่งแวดล้อม และทางสังคมรวมกันอยู่โดยแสดงผลออกมาในด้านกายภาพ จากโครงสร้างโดยรวมของลักษณะการใช้ที่ดินบริเวณบางกะเจ้าอาจแบ่งเป็นปัญหาใหญ่ ๆ ในแต่ละด้านได้ 3 ประเภทคือ

- ก. ปัญหาการใช้ที่ดินด้านเกษตรกรรม
- ข. ปัญหาการใช้ที่ดินด้านที่อยู่อาศัย
- ค. ปัญหาการใช้ที่ดินด้านอุตสาหกรรม

2. ด้านการเปลี่ยนแปลงประชากรของบางกะเจ้า ซึ่งส่งผลถึงสภาพความเป็นอยู่ทางด้านสังคม และการใช้ที่ดินในบางแห่ง

3. ด้านเศรษฐกิจของพื้นที่บางกะเจ้า ประกอบไปด้วยปัญหาด้านการเกษตรจากสภาพของพื้นที่และจากสภาพเศรษฐกิจโดยรวม รวมทั้งผลของอุตสาหกรรมต่อเศรษฐกิจของพื้นที่บางกะเจ้าด้วย

4. ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ประกอบด้วย ปัญหาน้ำท่วม น้ำเน่าเสีย เสียงรบกวน ฝุ่นละออง และการคมนาคม

จากกลุ่มของสภาพปัญหาใหญ่ ๆ ทั้ง 4 ด้านของพื้นที่บางกะเจ้าจะเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอแนวทางไปสู่การพัฒนาพื้นที่ร่วมกับการศึกษาทางด้านอื่น ๆ

1. ปัญหาด้านการใช้ที่ดินในบริเวณบางกะเจ้า

ลักษณะการใช้ที่ดินในบริเวณบางกะเจ้าแบ่งได้เป็นประเภทใหญ่ ๆ คือ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร การใช้ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม และการใช้ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย นอกจากนั้นเป็นการใช้ที่ดินประเภทอื่น ๆ คือ พานิชยกรรม และสถาบันต่าง ๆ ซึ่งเป็นการใช้พื้นที่เป็นส่วนน้อย ลักษณะของการใช้ที่ดินประเภทใหญ่ ๆ ข้างต้น การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรเป็นการใช้ที่ดินที่มีพื้นที่มากที่สุด โดยเป็นการทำการเกษตรประเภทสวนเป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นลักษณะเด่นของพื้นที่ส่วนการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย เกาะกลุ่มกันเป็นบางแห่งเท่านั้นตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ นอกนั้นอาศัยแบบกระจายแทรกเข้าไปอยู่ตามพื้นที่เกษตร เนื่องจากเป็นการอาศัยแบบกระจายไปตามที่ทำกิน ดังนั้นจึงไม่อาจแบ่งแยกได้ชัดเจนระหว่างพื้นที่เกษตรและพื้นที่อยู่อาศัยในเชิงกายภาพทางด้านความสำคัญของที่อยู่อาศัยในแง่สังคมในทุกตำบลที่มีความสำคัญค่อนข้างสูง เนื่องจากเป็นพื้นที่อยู่อาศัยมาเป็นเวลานาน ถึงแม้เป็นเขตที่อยู่อาศัยเบาบางก็ตาม จากการสอบถามปรากฏว่า

การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงใด ๆ ของพื้นที่บางกะเจ้า ถ้าไม่กระทบถึงที่อยู่อาศัยของส่วนรวมแล้ว คนในท้องถิ่นก็ยินดีที่จะช่วยเหลือ

ส่วนการใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมในบริเวณบางกะเจ้ามีทั้งประเภทคลังสินค้า และโรงงานผลิต รวมแล้วมีทั้งสิ้น 24 แห่ง กระจายกันอยู่ตามตำบลต่าง ๆ ที่มีมากที่สุด คือ ตำบลทรงคนอง และบางยอ มีการกระจุกตัวกันของอุตสาหกรรมสูง ทั้งนี้เนื่องจากต้องการความประหยัดในการอยู่ใกล้เคียงกันไม่ว่าในแง่การคมนาคมหรือความเชื่อมโยงกับพื้นที่ภายนอก เช่น ในเขตยานนาวา มีการใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมและคลังสินค้าเช่นเดียวกัน จึงเกาะกลุ่มกันเพื่อความสะดวกในการขนส่งและทำธุรกิจ

การใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งการใช้ที่ดินแต่ละประเภทจะมีเงื่อนไขที่แตกต่างกันตามสภาพของปัญหาคือ

ก. การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร เป็นการใช้ที่ดินที่มีพื้นที่มากที่สุดของบริเวณบางกะเจ้าซึ่งเป็นผลมาจากลักษณะของการประกอบอาชีพ แต่การประกอบอาชีพทางการเกษตรกลับไม่ใช่อาชีพที่เป็นอาชีพหลักของประชากรในพื้นที่ ส่วนใหญ่มักประกอบอาชีพอื่น ๆ เป็นอาชีพหลัก และใช้พื้นที่ในกรรมสิทธิ์ของตนทำการเกษตรเป็นอาชีพรอง มีการประกอบอาชีพเกษตรเป็นอาชีพหลักเพียงร้อยละ 12.5 ขณะที่ประกอบอาชีพเกษตรเป็นอาชีพรองถึงร้อยละ 21.4 ดังนั้นรายได้ของครอบครัวที่ได้มาจะมาจากการประกอบอาชีพหลาย ๆ อย่างผสมกันของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะอาชีพรับจ้าง

นอกจากนี้สภาพทางด้านเศรษฐกิจโดยทั่วไป ก็ไม่เอื้ออำนวยกับการประกอบอาชีพทางการเกษตรเนื่องจากมีรายได้ต่ำ ทำให้การเกษตรมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอย่างอื่นมากขึ้น จึงทำให้แนวโน้มของการทำการเกษตรลดลงในอนาคตข้างหน้า เนื่องจากปัญหาหลายประการ เช่น อายุของสวนมีมากขึ้นถ้าไม่ได้ทำการบำรุงรักษา การเสื่อมโทรมของสวนย่อมเกิดขึ้น การใช้ที่ดินประเภทการเกษตร จึงมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างอื่นสูงขึ้น โดยเฉพาะด้านที่อยู่อาศัย และที่รกร้างโดยการทิ้งสวนไปประกอบอาชีพอื่น

การครอบครองที่ดินเพื่อการเกษตร แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

ประเภทที่ 1 เจ้าของที่ดิน เป็นคนจากท้องถิ่นอื่นหรืออยู่ในกรุงเทพฯ แล้วให้ประชาชนในท้องถิ่นเช่าทำสวนเพื่อเป็นการดูแลที่ดินไปด้วยในตัว การใช้ที่ดินประเภทนี้กลับมีแนวโน้มที่จะทำการเกษตรในระยะเวลาที่ยาวนานกว่าประเภทอื่น ๆ เนื่องจากให้ทั้งที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยไปในขณะเดียวกัน

ประเภทที่ 2 เจ้าของที่ดิน เป็นประชากรในท้องถิ่นบางกะเจ้าเอง โดยทำการเกษตรมาเป็นเวลานาน แปลงที่ดินค่อนข้างเล็ก เพราะมีการแบ่งให้แก่บุตรหลาน ลักษณะของการครอบครองประเภทนี้ในปัจจุบัน เป็นปัญหา เนื่องจากผู้รับช่วงในการประกอบอาชีพเกษตรมีแต่ผู้สูงอายุ ส่วนบุตรหลานที่มีความรู้และอยู่ในวัยแรงงานนิยมออกไปประกอบอาชีพอื่น ๆ เพื่อเป็นรายได้หลักของครอบครัว แนวโน้มของการใช้ที่ดินประเภทนี้มีแนวโน้มที่จะลดพื้นที่ลงหรือเลิกการประกอบอาชีพเกษตรสูง

* เห็นได้ว่าปัญหาทางด้านการใช้ที่ดินประเภทการเกษตร มาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากไม่สามารถดำรงชีวิตด้วยการประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ในขณะเดียวกันก็มีปัญหาในแง่ผลผลิตจากผลของน้ำท่วมและดินเสื่อมคุณภาพ จึงทำให้การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรในอนาคตมีโอกาที่จะเปลี่ยนแปลงไปในเชิงลดลงของคุณภาพของการใช้พื้นที่ค่อนข้างสูง โคนจะเปลี่ยนเป็นที่อยู่อาศัย ถึงแม้ว่าทางราชการจะประกาศให้บริเวณบางกะเจ้าเป็นพื้นที่เกษตรก็ตามแต่ถ้าสภาพการผลิตและประกอบอาชีพของเกษตรยังคง เป็นไปในลักษณะนี้ต่อไป แนวทางในการใช้ที่ดินก็ไม่สามารถจะรักษาสภาพของการเกษตรไว้ได้ต่อไป

ข. การใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย เป็นการใช้อีกประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญ และมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน การใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยอาจแบ่งออกได้เป็น 2 พื้นที่

ประเภทที่ 1 เป็นที่อยู่อาศัยในบริเวณชุมชนเมืองมีความหนาแน่นปานกลาง จนถึงหนาแน่นมากในบริเวณตำบลทรงคนอง ซึ่งอยู่ติดกับเขตเทศบาลที่มีความเจริญและเป็นลักษณะของการตั้งถิ่นฐานจากอดีต รวมทั้งในบางส่วนของตำบลบางยอด้วย นอกจากอยู่ติดกับเขตเทศบาลแล้วทั้ง 2 ตำบลยังอยู่ใกล้กับเขตอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานสูง จึงทำให้ประชากรจำนวนหนึ่งเพิ่มนำมาอยู่อาศัยในลักษณะของการเช่าเพื่อใกล้กับแหล่งงาน นอกจากนั้นภายในเขตของทั้ง 2 ตำบลเองก็มีการใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมด้วย จึงเป็นส่วนเสริมในด้านการอพยพเข้าของแรงงานทำให้เกิดการขยายตัวของที่อยู่อาศัยตามจำนวนประชากร

ประเภทที่ 2 เป็นที่อยู่อาศัยที่กระจายอยู่ในพื้นที่เกษตรนอกชุมชน เมือง เป็นกลุ่มที่กระจายไปตามพื้นที่เกษตร และเกาะกลุ่มกันในบางแห่งตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในกลุ่มของที่อยู่อาศัยนอกชุมชน เมืองนี้ในเขตของตำบลบางกอบัว มีประชากรค่อนข้างสูง ทั้งนี้เนื่องจากเขตบางกอบัวอยู่ตรงข้ามกับกรุงเทพมหานครทางด้านคลองเตย ดังนั้นจึงมีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากอาศัยความสะดวกในการเดินทางไปทำงานในเขตกรุงเทพฯ โดยเฉพาะในเขตริมแม่น้ำ

แนวโน้มของการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยนี้ในอนาคตจะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากร โดยเฉพาะในตำบลที่มีประชากรเป็นจำนวนมากและมีการอพยพเข้าสูง ได้แก่ ตำบลทรงคนอง บางยอ และบางกอบัว ด้านประชากรที่เพิ่มขึ้นจากการอพยพ การขยายตัวของที่อยู่อาศัยจะเพิ่มในแบบของการเช่าที่ดินหรือเช่าบ้านพักอาศัย ซึ่งในปัจจุบันมีเป็นจำนวนมากส่วนใหญ่เป็นเรือนแถว และมีแนวโน้มของการเกิดปัญหาทางด้านความแออัดของชุมชน เพราะอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นและไม่มีการระบาย ซึ่งต่างจากการเพิ่มของที่อยู่อาศัยจากเจ้าของที่ดินเองที่มีการแบ่งแปลงที่ดินและปลูกสร้างอย่างมีระเบียบมากกว่า ซึ่งปัญหาการขยายตัวของชุมชนในลักษณะเช่นนี้คล้ายกับชุมชนเมืองซึ่งมีการรุกไล่พื้นที่ทางการเกษตรเข้าไปเรื่อย ๆ

ค. การใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม ในปัจจุบันการใช้ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมไม่สามารถขยายตัวทางด้านพื้นที่ได้อีก เนื่องจากได้ประกาศให้พื้นที่บางกะเจ้า เป็นพื้นที่สีเขียว มีการออกกฎหมายต่าง ๆ ควบคุม กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง อาคารบางประเภท ซึ่งทำให้ไม่สามารถสร้างหรือเพิ่มเติมพื้นที่ด้านอุตสาหกรรมได้ รวมทั้งคลังสินค้า และท่าเรือขนาดใหญ่ด้วย ประเภทของอุตสาหกรรมในพื้นที่เกี่ยวเนื่องกับการขนส่งค่อนข้างสูง โดยเฉพาะทางน้ำและขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องมีการขนส่งทางถนนด้วย ส่วนใหญ่เป็นผลผลิตทางการเกษตรเพื่อนำมา เป็นวัตถุดิบหรือสถานที่เก็บรักษา การขนส่งทางถนนใช้ถนนเพชรทิงษ์เป็นหลัก ทำให้เกิดปัญหาในการจราจร สภาพของถนนเพชรทิงษ์ไม่พร้อมที่จะเป็นเส้นทางในการขนส่งสินค้าหนัก ขณะเดียวกันที่ตั้งของอุตสาหกรรมส่วนใหญ่อยู่ในตำบลทรงคนองและบางยอ ซึ่งมีการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยค่อนข้างสูง การเข้าออกโรงงานอุตสาหกรรมจำเป็นต้องผ่านชุมชน จึงทำให้คนอยู่อาศัยได้รับความรำคาญทั้งจากเสียงรบกวน ฝุ่นละออง และกลิ่น รวมทั้งการบรรทุกขนาดใหญ่ที่ผ่านไปมาทำให้เกิดความสิ้นสะเทือนอีกด้วย

ปัญหาของการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมไม่มีปัญหาในแง่การใช้พื้นที่ของด้านอุตสาหกรรมเอง แต่เป็นจุดที่ก่อปัญหาให้กับพื้นที่โดยรอบในด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เนื่องจากเขตอุตสาหกรรมอยู่ติดกับเขตที่อยู่อาศัย ซึ่งที่อยู่อาศัยเหล่านี้ส่วนหนึ่งเป็นการพักอาศัยของแรงงานที่อพยพเข้ามาทำงานนั่นเอง สำหรับประชาชนในท้องถิ่นที่ทำงานในโรงงานมีบ้าง เช่นกันแต่เทียบเป็นสัดส่วนน้อยกว่าแรงงานจากภายนอก

2. การเปลี่ยนแปลงด้านประชากรของบริเวณบางกะเจ้า

การเปลี่ยนแปลงทางประชากรของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งโดยทั่วไปสามารถพิจารณาได้จากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติและ การย้ายถิ่น ซึ่งส่วนใดจะเป็นปัจจัยหลักนั้นขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่นั้น ๆ รวมทั้งพื้นที่โดยรอบที่มีอิทธิพลต่อกัน เช่น ชุมชนอาจขยายตัวเนื่องจากมีอัตราการเกิดสูงกว่าอัตราการตาย และจากการอพยพเข้าในกรณีที่ชุมชนมีแรงดึงดูดในการอพยพเข้าสูงกว่าพื้นที่โดยรอบชุมชน เป็นต้น

ในกรณีของชุมชนบางกะเจ้านั้น ลักษณะของประชากรโดยทั่วไปแตกต่างจากประชากรของพื้นที่โดยรอบหลายกรณี ในด้านจำนวนประชากร บริเวณบางกะเจ้ามีจำนวนประชากรค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับพื้นที่โดยรอบ เนื่องจากไม่ใช่ลักษณะของชุมชนเมือง สิ่งที่สังเกตได้ชัดเจนอีกกรณีหนึ่งคือ อัตราการเกิดโดยเฉลี่ยต่อบุคคลค่อนข้างต่ำ จึงส่งผลไปถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติให้ต่ำไปด้วย โดยเฉพาะในตำบลที่มีประชากรน้อยอยู่แล้ว อาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติของประชากรในบริเวณบางกะเจ้า เนื่องจากการเกิดเกือบจะไม่มีผลทางด้าน การขยายตัวของจำนวนประชากรเลย ดังนั้นการขยายตัวของจำนวนประชากรในหลายตำบลจึงเป็นสาเหตุเนื่องมาจากการอพยพ ถ้ามองในลักษณะของภาพรวมของบริเวณบางกะเจ้าเปรียบเทียบกับพื้นที่โดยรอบแล้ว บริเวณบางกะเจ้าไม่ใช่พื้นที่ที่มีแรงดึงดูดในการอพยพเข้าเลย เมื่อเปรียบเทียบกับบริเวณตำบลสำโรงใต้ และเขตกรุงเทพฯ แต่บริเวณบางกะเจ้ากลายเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากบริเวณโดยรอบทางด้านประชากรกล่าวคือ การอพยพเข้าในปัจจุบันมีจำนวนสูง เฉพาะในบางตำบลเท่านั้น ได้แก่ ตำบลทรงคนอง ตำบลบางยอ และตำบลบางกอบัว ส่วนในตำบลอื่น ๆ จำนวนผู้อพยพเข้ามีจำนวนไล่เลี่ย กันใน 3 ตำบลข้างต้นมีลักษณะที่พิเศษกว่าตำบลอื่น ๆ คือ ตำบลทรงคนองและบางยอเป็นตำบลที่อยู่ใกล้กับเขตตำบลสำโรงใต้มากที่สุด สามารถเดินทางไประหว่างพื้นที่ทั้งสองได้อย่างสะดวก ซึ่งในเขตสำโรงใต้เป็นเขตของโรงงานอุตสาหกรรม และแหล่งงานขนาดใหญ่ ในขณะที่เดียวกันเขตตำบลทรงคนองและบางยอ

ก็ยังมีโรงงานอุตสาหกรรมและคลังสินค้าอยู่หลายแห่ง สามารถรองรับแรงงานได้ในจำนวนหนึ่ง
 ดังนั้นการอพยพเข้าในเขต 2 ค่ายข้างต้น จึงเป็นผลมาจากพื้นที่ข้างเคียงคือ สำโรงใต้ซึ่ง
 การอพยพเข้ามี 2 ประเภทคือ การอพยพเข้ามาอยู่อาศัยในบ้านเช่าที่มีราคาถูกแล้วเดินทางไป
 ทำงานในเขตอื่น ๆ ที่มีโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในเขตสำโรงใต้เท่านั้น อีกประเภท
 หนึ่งคือ อพยพเข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือโดย
 รับค่าจ้างเป็นรายวันมีการโยกย้ายเปลี่ยนงานไปเรื่อย ๆ โดยอาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ๆ โรงงาน
 ที่ทำงาน ส่วนตำบลบางกอบัวเป็นอีกตำบลที่มีการอพยพเข้าสูง เนื่องจากเป็น เขตที่ใกล้แหล่งงาน
 ในเขตกรุงเทพฯ การอพยพเข้าจะเข้ามาเพื่ออยู่อาศัยในลักษณะการเช่า รวมทั้งประกอบอาชีพ
 รับจ้างแล้วข้ามไปทำงานยังฝั่งกรุงเทพฯ ส่วนด้านการอพยพออก ประกอบด้วยเหตุผล 2
 ประการคือ ประการแรก จากแรงงานที่อพยพเข้ามีการอพยพออกเพื่อเปลี่ยนงาน เนื่องจาก
 งานที่ทำเป็นงานชั่วคราวไม่ว่าจะเป็นการรับจ้างหรือโรงงานอุตสาหกรรม เมื่ออาศัยอยู่ระยะ
 หนึ่งก็ย้ายไปทำงานในที่ใหม่ต่อไป ประการที่สอง เป็นการย้ายออกของประชากรในพื้นที่
 เนื่องจากเหตุผลทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคม เช่น การหางานทำในที่อื่นจึงโยกย้ายไปอาศัย
 ในที่ใกล้แหล่งงาน รวมทั้งการย้ายออกเนื่องจากความไม่พอใจในสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน
 ไม่ว่าจะเป็นกรณีของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติหรือจากสภาพชุมชนที่ได้เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการ
 อพยพเจ้าของแรงงาน และคนงานที่ก่อความไม่สงบ รวมทั้งสภาพชุมชนที่แออัดมากขึ้นด้วย

โดยสรุป การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรที่เกิดขึ้นในบริเวณบางกะเจ้า
 เกิดจากการอพยพย้ายถิ่นเป็นส่วนใหญ่ การเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติมีผลต่อการขยายตัวของ
 ประชากรน้อยมาก แต่ในสภาพปัจจุบันนับว่ายังไม่เกิดปัญหาทางด้านประชากรเหมือนลักษณะ
 ของชุมชนเมือง ถึงแม้จะผ่านไปอีกหลายปีข้างหน้าจากการคาดคะเนจำนวนประชากรจากสภาพ
 ปัจจุบัน เนื่องจากขนาดของการประชากรจะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นช้า ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในบริเวณ
 บางกะเจ้าเนื่องจากจำนวนประชากรก็คือ การกระจุกตัวของประชากรในที่ดินที่หนึ่งมากเกินไป
 ในลักษณะของการเพิ่มความหนาแน่น ซึ่งในปัจจุบันได้เริ่มเกิดขึ้นแล้ว ส่วนใหญ่เป็นลักษณะของ
 การเช่าอาศัยมากกว่าการ มาเป็นเจ้าของที่ดิน ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาสังคม
 ตามมา แนวโน้มของการขยายตัวของที่อยู่อาศัยประเภทนี้เริ่มเห็นได้ชัดในบางแห่ง เช่น
 บริเวณใกล้วัดบางขม้น ปัจจุบันมีการปลูกเรือนแถวให้เช่า จากเจ้าของที่ดินที่มีที่ว่างเหลือโดย
 การปลูกแทรกลงไป ถ้ายังคงเป็นเช่นนี้ต่อไปก็จะกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรมต่อไป คล้ายคลึง
 กับบริเวณวัดคันลัด เป็นต้น

3. ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของบริเวณบางกะเจ้า

ในปัจจุบันพื้นที่บริเวณบางกะเจ้า เป็นพื้นที่ที่ใช้เพื่อการเกษตรกรรมถึงร้อยละ 85 ประเภทของพืชที่ปลูกเป็นพืชสวน ได้แก่ มะพร้าว มะม่วง หนาก และกล้วย เป็นต้น นอกจากการใช้พื้นที่เพื่อการเกษตรก็จะเป็นที่อยู่อาศัย และมีโรงงานอุตสาหกรรมในบางตำบล ลักษณะความเป็นอยู่เป็นแบบชนบทกึ่งเมือง โดยมีพื้นที่เป็นชุมชนเมืองเป็นส่วนน้อย เมื่อเทียบกับพื้นที่ทั้งหมด ดังนั้นลักษณะทางเศรษฐกิจของพื้นที่โดยรวม จึงเป็นแบบเรียบง่ายไม่ซับซ้อนนัก ไม่มีย่านการค้าขนาดใหญ่ เหมือนกับลักษณะชุมชนเมือง จากลักษณะของการใช้พื้นที่เพื่อการเกษตรสูงที่สุดทำให้การเกษตรเป็นอาชีพที่ก่อรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่มากที่สุดตั้งแต่ในอดีต จนกระทั่งในปัจจุบันการเกษตรก็ยังคงมีอยู่แต่สภาวะเศรษฐกิจโดยรวมได้เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งโครงสร้างทางด้านสังคมและอาชีพ ทำให้อาชีพทำการเกษตรของพื้นที่บริเวณบางกะเจ้าไม่สามารถสร้างรายได้ที่เพียงพอแก่การดำรงชีพได้ เนื่องจากปัญหาหลายประการ ลักษณะของเศรษฐกิจของพื้นที่บางกะเจ้าจึงเปลี่ยนแปลงไปจากการพึ่งตนเองแต่ในอดีตกลายเป็นความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาอาชีพอื่น ๆ แทนการเกษตรเกิดขึ้น โดยมีส่วนเกี่ยวข้องกับพื้นที่โดยรอบ เช่น โรงงานอุตสาหกรรมและในเขตกรุงเทพฯ ดังนั้นปัญหาทางเศรษฐกิจของพื้นที่บางกะเจ้าในเวลานี้คือ การประกอบอาชีพการเกษตรไม่สามารถก่อรายได้ให้เพียงพอในสภาวะปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านอายุของสวนและพื้นที่เกษตรโดยทั่วไป ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าพื้นที่บริเวณบางกะเจ้าเป็นพื้นที่เกษตรมาตั้งแต่อดีต ดังนั้นอายุของสวนจนถึงปัจจุบันจัดได้ว่าเป็นสวนที่มีอายุมากหรือจัดว่าเป็นสวนเก่า ถึงแม้ว่าลักษณะของการใช้ที่ดินในบางส่วนได้เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะกลายเป็นที่อยู่อาศัย แต่ก็ยังคงมีพื้นที่สวนเหลืออีกเป็นจำนวนมาก สวนเหล่านี้มีความจำเป็นในการที่จะต้องได้รับการบำรุงรักษาค่อนข้างสูง ซึ่งมีผลไปถึงด้านค่าใช้จ่ายด้วย ในขณะที่ราคาของผลผลิตที่ขายได้อยู่ในราคาต่ำ เกษตรกรจึงไม่มีแรงจูงใจและเงินทุนมากพอที่จะนำมาบำรุงสวนให้อยู่ในสภาพดีและให้ผลผลิตสูง ขณะเดียวกันการประกอบอาชีพในการทำสวนในคนรุ่นต่อมาก็ได้รับความสนใจน้อยลงทั้งจากสภาพของสวนที่จะต้องดูแลมาก และรายได้ไม่คุ้มค่า จึงมีการปล่อยสวนให้เป็นที่ไปตามธรรมชาติขาดการดูแลมากขึ้นด้วย

2. ด้านแรงงานและการประกอบอาชีพ ในปัจจุบันการประกอบอาชีพทางด้าน

การเกษตรกลายเป็นอาชีพที่มีความสำคัญเป็นอันดับรองจากอาชีพรับจ้าง เนื่องจากการทำสวนต้องอาศัยแรงงานและเงินทุนรวมทั้งระยะเวลาค่อนข้างมากในการที่จะก่อให้เกิดรายได้ในแต่ละครั้ง ทำให้มีแรงงานเพียงส่วนเดียวเท่านั้นที่ยังคงทำสวนอยู่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานสูงอายุและมีที่ดินเป็นของตนเอง ในกรณีที่เข้าทำสวนมีค่อนข้างน้อยส่วนมากเป็นลักษณะของการดูแลที่ดินให้แก่เจ้าของและทำสวนไปด้วยเพื่อหารายได้ แรงงานหนุ่มสาวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอื่น โดยเฉพาะการรับจ้างและโรงงานอุตสาหกรรม เนื่องจากมีรายได้ที่แน่นอนกว่าไม่จำเป็นต้องพึ่งสภาพธรรมชาติเหมือนการทำเกษตร อีกทั้งในพื้นที่โดยรอบบริเวณบางกะเจ้าก็เป็นแหล่งงานอย่างดี การเดินทาง ค่อนข้างสะดวกทำให้แรงงานส่วนใหญ่ไปประกอบอาชีพรับจ้างค่อนข้างสูง

3. ด้านคุณภาพของสิ่งแวดล้อม บริเวณบางกะเจ้า เป็นพื้นที่ต่ำและอยู่ติดแม่น้ำ

จึงได้รับอิทธิพลของน้ำทำให้เกิดน้ำท่วมอยู่เสมอ รวมทั้งผลจากน้ำทะเลหนุน นอกจากเกิดปัญหาน้ำท่วมแล้วยังเกิดปัญหาดินเค็มด้วยซึ่งเป็นปัญหาคุณภาพของดินที่แก้ไขค่อนข้างยาก และต้องลงทุนสูงไม่ว่าทางด้านใช้ปุ๋ยบำรุงดินหรือการทำคันกั้นน้ำรอบพื้นที่สวนก็ตาม ขณะเดียวกันราคาของผลผลิตที่ขายได้ก็อยู่ในระดับต่ำจึงทำให้เกษตรกรขาดแรงจูงใจที่จะทำการป้องกันปรับปรุงพื้นที่สวนของตนเอง นอกจากปัญหาจากระดับของพื้นที่แล้ว ปัญหาทางสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ก็ยังมีส่วนที่ทำให้ได้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควรและทำให้สวนเสียหาย เช่น ปัญหาน้ำเน่าเสียจากเขตโดยรอบที่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมด้วย

4. ด้านการตลาดและผลผลิต ประเภทของพืชสวนที่ปลูกในบริเวณบางกะเจ้า

ส่วนใหญ่เป็นพืชที่ราคาค่อนข้างต่ำ เช่น มะพร้าว รวมทั้งลักษณะของการผลิตในปัจจุบันไม่ได้มีการผลิตเพื่อขายอย่างจริงจัง ทำให้จำนวนผลผลิตที่ได้ค่อนข้างต่ำประกอบด้วยปัญหาทางด้านอื่น ๆ ทั้งการบำรุงรักษาและสิ่งแวดล้อม ทำให้ลักษณะของการขายและตลาดของผลผลิตแคบ และไม่มีอำนาจต่อรองการขายต้องขายให้แก่พ่อค้าคนกลาง จึงไม่ได้ราคาที่น่าพอใจทำให้ความต้องการในการทำสวนมีน้อยลงเรื่อย ๆ โดยเปลี่ยนเป็นลักษณะของอาชีพรองมากขึ้น และใช้รายได้จากการทำสวนเป็นรายได้เสริม

ตารางที่ 23 แสดงราคาของผลผลิต

ชนิด	ราคา	จำนวนผลผลิตต่อไร่ (ผล)
มะพร้าว	ผลละ 2.50 บาท	2,500
มะม่วง	ผลละ 10 บาท	2,100
กล้วย	ร้อยละ 30-40 บาท	200
หมาก	ร้อยละ 50 บาท	4,000

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอลำปาง

จากปัญหาเหล่านี้ทำให้แนวโน้มของการใช้ที่ดินประเภทเกษตรกรรม เริ่มมีปัญหาถึงแม้ยังคงทำการเกษตรอยู่แต่แนวโน้มในอนาคตปัญหาต่าง ๆ ต้องมีมากขึ้น ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรยังคงไม่สามารถก่อให้เกิดรายได้แก่ประชากรในพื้นที่ได้ ทำให้ต้องหารายได้จากด้านอื่น ๆ สูงขึ้น ขณะที่พื้นที่การเกษตรอยู่เป็นจำนวนมากแต่ไม่สามารถนำมาใช้ให้ก่อประโยชน์และรายได้ เท่ากับเป็นการสูญเสียของเศรษฐกิจของพื้นที่บางกะเจ้าเองและของส่วนรวมด้วย

ทางด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ต้องการประกอบกิจกรรมทางด้านอุตสาหกรรม และคลังสินค้าขึ้นนับว่าเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้มีผลต่อเศรษฐกิจของพื้นที่มากนัก ส่วนใหญ่การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมและคลังสินค้าต่าง ๆ ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ในแง่ของทำเลที่ตั้งที่อยู่ติดกับแม่น้ำ เป็นทางลำเลียงสินค้าต่าง ๆ ขณะเดียวกันการเข้ามาก่อตั้งอุตสาหกรรมในหลายปีก่อนก็สะดวกเนื่องจากที่ดินมีราคาต่ำมาก ในปัจจุบันให้มีข้อกำหนดห้ามก่อตั้งอุตสาหกรรมในพื้นที่นี้อีก ดังนั้นในแง่เศรษฐกิจของส่วนรวมในบริเวณบางกะเจ้าจึงไม่มีส่วนสำคัญมากเท่าใด รวมทั้งโรงงานที่มีอยู่เดิมด้วย เนื่องจาก

ก. ทางด้านผลผลิตของพื้นที่ จากประเภทของพืชที่ปลูกในบริเวณบางกะเจ้า เป็นพืชสวนใช้สำหรับการบริโภคเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่โรงงานต่าง ๆ มีการผลิตที่ต้องใช้วัตถุดิบทางการเกษตรประเภทอื่น ๆ ที่ต้องมีการขนส่งมาจากภาคต่าง ๆ ของประเทศทั้งสิ้นโดยเฉพาะภาคตะวันออก เช่น มันสำปะหลัง และข้าว เป็นต้น ทำให้การประกอบกิจกรรมการผลิตของโรงงานในบริเวณบางกะเจ้าไม่มีผลในด้านการส่งเสริมทางการผลิตใด ๆ ในท้องที่เลย ซึ่งต่างกับบริเวณอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่มีวัตถุดิบต่าง ๆ ป้อนจากพื้นที่โดยรอบโรงงาน และในการประกอบอุตสาหกรรมบางประเภทไม่ได้มีการผลิตเพียงแต่เป็นสถานที่จัดส่งและเก็บรวบรวมสินค้าเพื่อการส่งออกเท่านั้น

ข. ทางด้านการจ้างงานและรายได้ การจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมของพื้นที่ บางกะเจ้ามีผลต่อการจ้างงานในบางส่วน เฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยเข้าทำงานในโรงงาน ต่าง ๆ ซึ่งในกลุ่มนี้มีจำนวนไม่สูงนักและเป็นแรงงานประเภทมีฝีมือ เป็นส่วนใหญ่ อีกส่วนหนึ่งมี ผลทางอ้อมกับรายได้ของประชากรในท้องที่ในบางกลุ่มคือ กลุ่มที่มีที่ดินเหลือและปลูกบ้านให้ แรงงานที่อพยพ เข้ามาทำงาน เข้าอาศัยอยู่มาก เป็นชุมชนที่อยู่ติดกับโรงงาน แรงงานเหล่านี้เป็น แรงงานที่เข้ามารับจ้าง เป็นรายวันให้กับโรงงาน โดยอาศัยตามบ้านเช่าราคาถูกที่เจ้าของ ที่ดินปลูกให้ เก็บค่าเช่าบ้านรายวัน แรงงานประเภทนี้มีการโยกย้ายบ่อยและมาจากต่างจังหวัด เป็นส่วนใหญ่

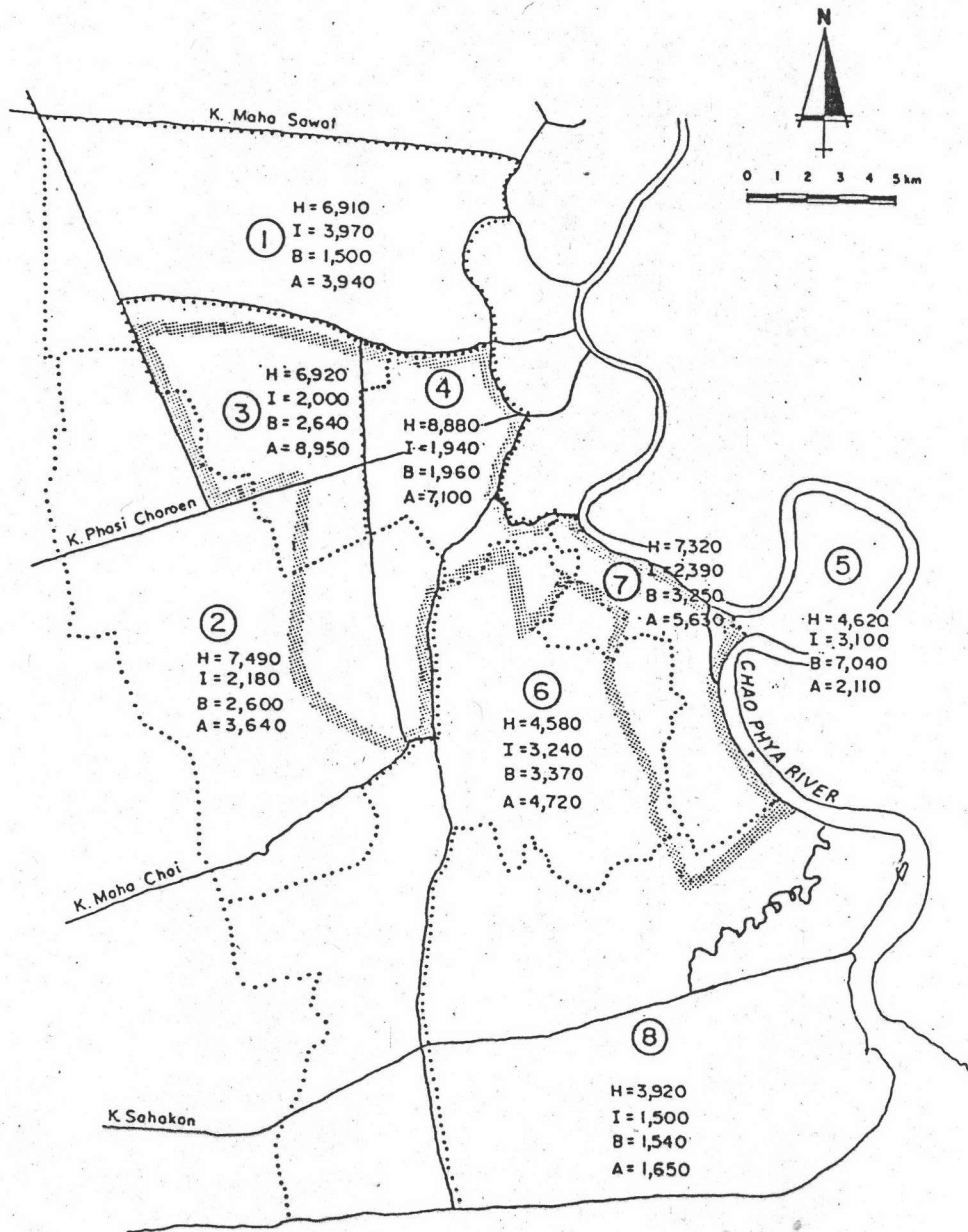
เห็นได้ว่าสภาพ เศรษฐกิจโดยทั่วไปของบางกะเจ้าไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ทั้งที่ มีทรัพยากร และพื้นที่ เกษตรที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เป็นจำนวนมาก แต่ขาดการพัฒนาและขาด แรงจูงใจในการปรับปรุงทำให้ เศรษฐกิจของบางกะเจ้าจำเป็นต้องพึ่งพาพื้นที่โดยรอบมากขึ้นทุก ขณะไม่ว่าจะเป็นภาวะการตลาด เศรษฐกิจโดยรวม แหล่งงานที่มีอยู่ในพื้นที่รอบ ๆ เช่น กรุงเทพฯ และสมุทรปราการ จึงทำให้ลักษณะของอาชีพโดยรวมเริ่มเปลี่ยนแปลงไป อาชีพรับจ้างกลับกลายเป็นอาชีพที่มีความสำคัญในการหารายได้ผู้ครอบครัว การทำเกษตรมีแนวโน้มที่ เปลี่ยนไป เป็นอาชีพ รong และไม่ได้ผลิต เพื่อขายแบบการค้า

4. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ

บริ เวณบางกะเจ้า เป็นพื้นที่ซึ่งแวดล้อมด้วยชุมชน เมืองดังนั้นผลกระทบจากลักษณะ ของชุมชน เมืองจึงต้องมีส่วน เกี่ยวข้องกับพื้นที่บริ เวณบางกะเจ้าไม่มากนักน้อย ปัญหาทางด้าน สิ่งแวดล้อมจากการสอบถามโดยแบบสำรวจปรากฏว่ามีปัญหาใหญ่ ๆ คือ ปัญหาน้ำท่วม ร้อยละ 47.6 ปัญหาน้ำท่วมและน้ำเสีย ร้อยละ 27.7 และปัญหาอากาศเสียมียุ่่นละออง ร้อยละ 13.3 โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ

4.1 ปัญหาน้ำท่วม

ปัญหาน้ำท่วม เป็นปัญหาใหญ่ของบริ เวณนี้และ เป็นปัญหาที่แก้ไขลำบาก เนื่องจากปัญหาน้ำท่วม เป็นปัญหาโดยรวมของกรุงเทพฯ และปริมณฑลที่สร้างความเสียหายแก่ พื้นที่ต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก สาเหตุใหญ่ที่ทำให้บริ เวณบางกะเจ้า เกิดปัญหาน้ำท่วมโดยสรุปได้แก่

แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา
พื้นที่บริเวณบางกะเจ้า

แผนที่
ที่มา NEDECO

แสดง ค่าเสียหายของน้ำท่วมปี1983

- ขอบเขตของแผนหลัก
- ②** พื้นที่ย่อยที่2
- ขอบเขตของพื้นที่ย่อย

ค่าเฉลี่ยของความเสียหาย ในปี1983

- H บาทต่อครัวเรือน
- I อุตสาหกรรม, บาทต่อคน
- B กิจกรรมร่วม, บาทต่อคน
- A การเกษตร, บาทต่อไร่

ก. พื้นดินอยู่ในระดับต่ำมาก โดยที่บริเวณบางกะเจ้า เป็นส่วนหนึ่งของ จังหวัดสมุทรปราการที่มี เขตชายทะเล ดังนั้นระดับการขึ้นลงของน้ำทะเล จึงมีส่วนในการ เปลี่ยนแปลงของสภาพน้ำท่วม

ข. บริเวณบางกะเจ้าอยู่ในเขตลุ่มน้ำ มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน ปริมาณน้ำจะไหลออกสู่ทะเลได้สะดวกในช่วงน้ำลงแต่ในช่วงน้ำขึ้นหรือน้ำทะเลหนุนน้ำไม่สามารถ ระบายได้อย่างสะดวกก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วม

ค. การทรุดตัวของดิน เนื่องจากปริมาณการใช้น้ำบาดาลเพื่อการบริโภค และการอุตสาหกรรม ถึงแม้บริเวณบางกะเจ้ายังไม่เข้าขั้นวิกฤติแต่พื้นที่โดยรอบ เช่น พระโขนง และสมุทรปราการ กำลังเกิดปัญหาแผ่นดินทรุดประมาณปีละ 5-10 เซนติเมตร/ปี

ปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดผลเสียหายต่อพื้นที่บางกะเจ้าโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร คือ ในระดับจังหวัดพื้นที่เกษตรส่วนอื่น ๆ อยู่ในโครงการชลประทานและมีการ ป้องกันน้ำท่วมโดยประตูระบายน้ำจึงไม่ได้รับความเสียหายนัก แต่ในเขตของอำเภอพระประแดง ไม่ได้อยู่ในเขตป้องกันจึงทำให้น้ำท่วมเป็นประจำ ผลผลิตทางการเกษตรลดปริมาณลง ทั้งจาก ผลของน้ำท่วมและจากเกษตรกรที่มีความเห็นว่าเป็นไม่คุ้มค่ากับการลงทุนบำรุงสวนเมื่อเกิดน้ำท่วม ใหม่สวนก็จะเสียหายอีก จึงเปลี่ยนมาเป็นการผลิตแบบอาชีพเสริมไม่ได้มุ่งทำแบบการค้า เห็นได้ ว่าการเพาะปลูกในเขตอำเภอพระประแดงไม่ได้รับความสนใจแก้ไขจากทางจังหวัดเท่าที่ควร เนื่องจากเห็นว่าเป็นพื้นที่เล็ก ๆ เท่านั้น เกษตรกรต้องพยายามช่วยตัวเอง ส่วนพื้นที่อุตสาหกรรม ไม่ได้รับความเดือดร้อนนัก เนื่องจากแต่ละโรงงานยกพื้นสูงเพื่อป้องกันน้ำท่วมอยู่แล้ว ทั้งนี้ในระดับ จังหวัดที่ไม่ให้ความสนใจด้านป้องกันน้ำท่วมในบริเวณบางกะเจ้า เนื่องจากให้เหตุผลว่าเป็นพื้นที่ ซึ่งสามารถให้น้ำท่วมตามธรรมชาติได้ระดับหนึ่ง เพราะเป็นพื้นที่เกษตรกรสามารถปรับปรุงการใช้ ที่ดินให้สอดคล้องกับธรรมชาติได้ จึงมุ่งป้องกันทางภาคอุตสาหกรรมและเขตอำเภอเมืองเท่านั้น

4.2 ปัญหาน้ำเน่าเสีย

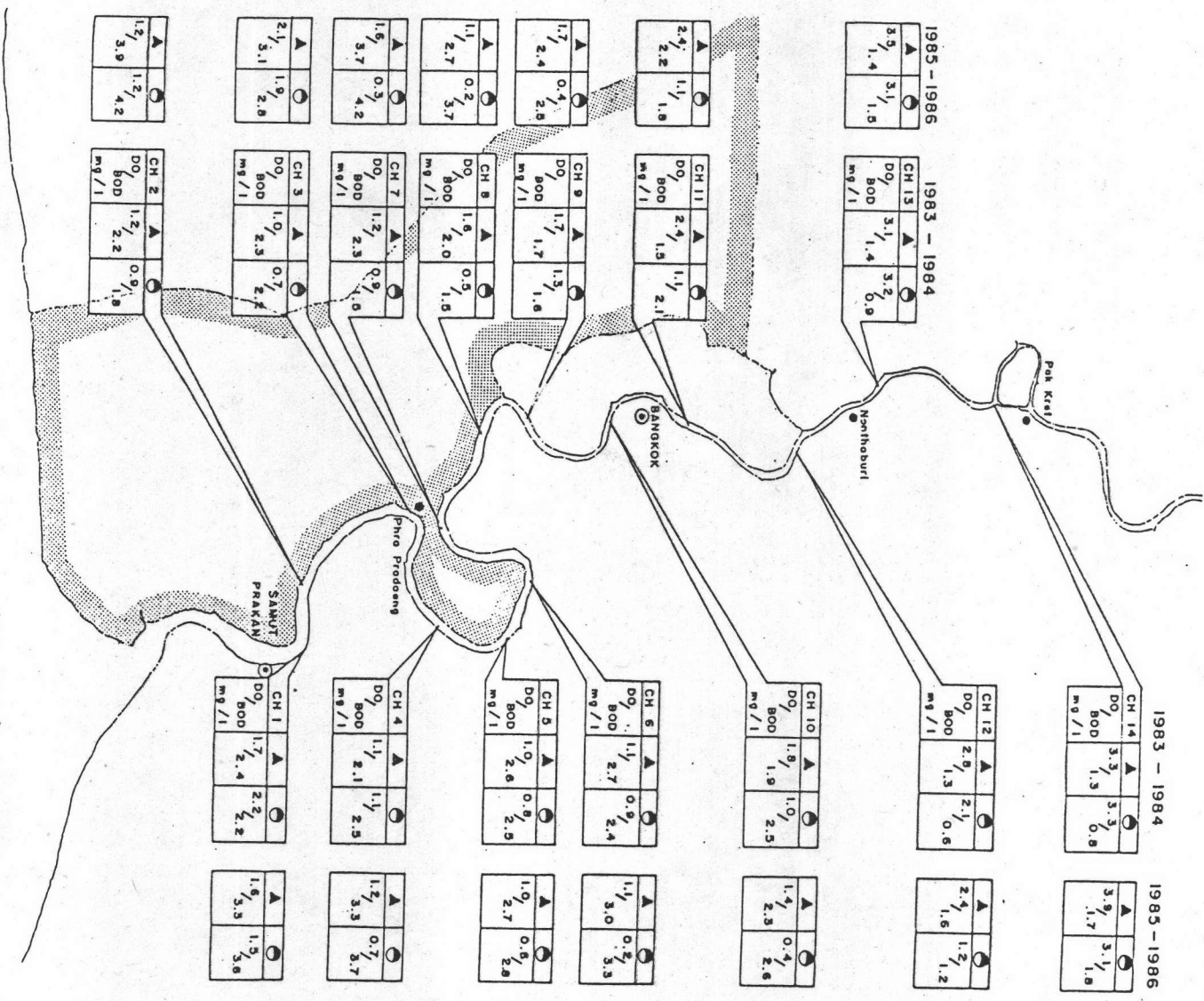
ปัญหาน้ำท่วมเน่าเสียเกิดจากพื้นที่ 2 แห่งคือ จากบริเวณบางกะเจ้าเอง กับบริเวณรอบพื้นที่บางกะเจ้า ปัญหาน้ำเสียที่เกิดจากบางกะเจ้าเองเกิดจากชุมชน มาจากการ ตั้งบ้านเรือนในบางชุมชนอยู่ติดแม่น้ำ ลำคลอง รวมทั้งไม่มีการรักษาความสะอาดทำให้เกิดปัญหา น้ำทิ้ง ขยะ และถ่ายเทของเสียต่าง ๆ ลงลำคลอง เกิดปัญหาน้ำเสียและคลองตื้นเขิน มักเกิด ในชุมชนที่ค่อนข้างหนาแน่น แต่ก็ยังเป็นปัญหารองจากปัญหาน้ำเสียจากภายนอก เนื่องจากแม่น้ำ

แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา
พื้นที่บริเวณบางกะเจ้า

แผนที่ 19
ที่มา NEDECO

แสดง ค่า BOD/DO ในแม่น้ำเจ้าพระยา

- พื้นที่ศึกษา
- ตลอดปี
- ระหว่างฤดูแล้ง

เจ้าพระยาเป็นแม่น้ำที่รองรับจากลำคลองต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งถ่ายเทของเสียต่าง ๆ จากบ้านพักอาศัยและโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสีย ซึ่งเป็นปัญหาส่วนรวมที่ยังแก้ไขไม่ได้ จึงส่งผลถึงบางกะเจ้าโดยตรง เพราะน้ำเสียเหล่านี้เข้ามาในพื้นที่เกษตรโดยเฉพาะเมื่อน้ำในแม่น้ำมีน้อยความสกปรกจะรุนแรงขึ้น เมื่อน้ำมีปริมาณมากขึ้นจึงค่อยเจือจางลง ปัญหาน้ำเสียจึงเป็นปัญหาในระดับเมืองที่จะต้องแก้ไข เพราะเป็นผลต่อเนื่องกันทั้งในเขตกรุงเทพฯและเขตภายนอกโดยรอบ

4.3 ปัญหาดินเสื่อมคุณภาพ

ดินในบริเวณนี้เป็นดินสมุทรสาคร ดินดังกล่าวมีการระบายน้ำไม่ดี การเพาะปลูกจึงจำเป็นต้องยกร่องสวนเพื่อเป็นทางระบายน้ำ ดังนั้นจึงเกิดน้ำขังเป็นเวลานาน เมื่อน้ำท่วมทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ รวมทั้งน้ำที่ท่วมเข้ามาบางครั้งเป็นน้ำเค็มดินจึงซึมซับเอาไว้ การใส่ปุ๋ยจึงทำได้ยากและการระบายน้ำไม่ดี ทำให้การปลูกพืชไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

4.4 ปัญหาอากาศเสียและฝุ่นละออง

จากทิศทางลมที่พัดเข้ามาในบริเวณบางกะเจ้าต้องผ่านย่านอุตสาหกรรมของอำเภอ บริเวณสำโรงได้เป็นผลทำให้อากาศที่ถ่ายเทเข้ามามีการปะปนของกลิ่นที่ทำให้อากาศเสีย โดยเฉพาะในเขตตำบลบางยอที่อยู่ตรงข้ามกับเขตสำโรงได้ บริเวณสถานสงเคราะห์คนพิการอยู่ตรงข้ามกับโรงงานอุตสาหกรรม เหล็กจะมีฝุ่นละอองปะปนกับอากาศเข้ามาเป็นประจำ ทำให้ผู้อยู่อาศัยในบริเวณนั้นได้รับความเดือดร้อน

อีกส่วนหนึ่งของปัญหาอากาศเสียก็คือ จากโรงงานและคลังสินค้าในบริเวณพื้นที่บางกะเจ้าเอง ได้แก่ คลังสินค้าประเภทข้าว มันสำปะหลัง และข้าวโพด เนื่องจากการขนถ่ายทำให้เกิดฝุ่นเป็นจำนวนมากกระจายออกมา สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยโดยรอบ นอกจากนี้ก็ยังมีบริษัทผลิตอาหารสัตว์ที่มีสร้างกลิ่นรบกวนเช่นกัน

4.5 ปัญหาด้านการคมนาคมและเสียงรบกวน

ปัญหาเสียงรบกวนเกิดเนื่องจากรถบรรทุกสิบล้อที่นำวัตถุดิบต่าง ๆ เข้ามายังโรงงานและคลังสินค้าในบริเวณนี้โดยเฉพาะบริเวณโรงงานบางกะเจ้า ซึ่งมีการขนวัตถุดิบมาเป็นจำนวนมาก แต่พื้นที่ภายในโรงงานคับแคบ ทำให้ต้องจอดครุฑริมถนนฝั่งจราจร ดังนั้นอาจจะสรุปปัญหาทางด้านการคมนาคมได้ดังนี้คือ

1. การติดต่อของบริเวณพื้นที่บางกะเจ้ากับพื้นที่ภายนอกโดยทางถนน จำเป็นต้องผ่านบริเวณคอคอด ซึ่งมีถนนเพียง 2 สายที่เชื่อมต่อกับโครงข่ายการจราจรภายนอกได้ และถนนทั้ง 2 สายไม่อยู่ในสภาพที่รับปริมาณการจราจรได้ เนื่องจากปริมาณการจราจรในพื้นที่ใช้เส้นทางนี้แล้วยังมีปริมาณการจราจรจากฝั่งสำโรงใต้ที่ใช้แพขนานยนต์ข้ามมาร่วมใช้เส้นทางอีกด้วย จึงก่อให้เกิดการติดขัดค่อนข้างมาก โดยเฉพาะจากแพขนานยนต์ อีกส่วนหนึ่งคือ ปริมาณผู้โดยสาร เรือข้ามฟากบริเวณหน้าอำเภอบางปะกงมีจำนวนมาก รวมทั้งมีต้นสายรถประจำทางหลายสาย เมื่อมีผู้ใช้บริการมากความแออัดย่อมตามมา ช่องทางการจราจรก็จำเป็นต้องผ่านบริเวณตลาดสดและโรงเรียนในละแวกเดียวกัน จึงเป็นผลรวมให้เกิดปัญหาทางการจราจรค่อนข้างมาก โดยเฉพาะช่วงเร่งด่วนในเวลาเช้าและเย็น

2. ถนนเพชรพิทักษ์เป็นถนนหลักสายเดียวที่ผ่านเข้าไปในใจกลางของพื้นที่และแยกออกเป็นถนนซอยต่าง ๆ เข้าไปยังสองฝั่งของถนนหลัก ถนนที่แยกเข้าไปในพื้นที่ต่าง ๆ นี้อยู่ในสภาพทรุดโทรมไม่เหมาะแก่การเดินทาง โดยเฉพาะสายที่ผ่านเข้าไปเฉพาะในเขตที่อยู่อาศัยและพื้นที่สวน ส่วนถนนที่แยกเข้าโรงงานต่าง ๆ มีสภาพดี การบริการสาธารณะมีเฉพาะบางเส้นทางในถนนย่อยเท่านั้น ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ได้รับความลำบากต้องอาศัยการเดินทางออกมายังถนนใหญ่

3. การบริการทางน้ำในช่วงที่ไม่ใช่ชั่วโมงเร่งด่วน ต้องคอยเรือเป็นเวลานาน โดยเฉพาะท่าเรือย่อยที่ไม่มีเรือจอด ในบางครั้งต้องรอกันเป็นชั่วโมง ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่สะดวกในการเดินทางขึ้นรถ หรือไม่ต้องการเดินทางอ้อมและการจราจรติดขัด จึงนิยมใช้เรือเพราะใช้เวลาเฉพาะในการเดินทางน้อย การบริการของเรือโดยทั่วไปจัดว่าอยู่ในขั้นเพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากมีการใช้บริการมากในช่วงเช้าและเย็นเท่านั้น

สรุป

สภาพปัญหาของบริเวณบางกะเจ้าเห็นได้ว่าถึงแม้พื้นที่ส่วนใหญ่จะยังคงเป็นพื้นที่เกษตรกรรมอยู่ แต่อยู่ในลักษณะของการขาดการดูแลบำรุงรักษาและบางแห่งก็ทิ้งรกร้าง ปัญหาใหญ่ของการใช้ที่ดินบริเวณบางกะเจ้าก็คือ การที่พื้นที่เกษตรซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร เนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ หลายประการ ลักษณะของการประกอบอาชีพเกษตรกรรมไม่ใช่อาชีพหลัก เหมือนในอดีต ในปัจจุบันได้กลายเป็นอาชีพรองไปเนื่องจากสภาพทางสังคมและ เศรษฐกิจ เปลี่ยนแปลงไป

รายได้จากการ เกษตรไม่เพียงพอที่จะยังชีพได้ จึงทำให้เกษตรกรเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เกษตรกรรม เพื่อที่จะมีรายได้ที่ดีกว่า ดังนั้นประชากรที่อาศัยในพื้นที่ส่วนหนึ่งจึงต้องออกไปทำงานภายนอกพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการรับจ้าง ในขณะที่มีประชากรอีกส่วนหนึ่งมีการอพยพเข้ามาอาศัยในพื้นที่ในลักษณะของการเช่าและประกอบอาชีพรับจ้าง การรับจ้างนี้เป็นการรับจ้างทั้งภายในและภายนอก พื้นที่บางกะเจ้าโดยเฉพาะในเขตใกล้เคียงที่มีโรงงานอุตสาหกรรม เช่น สำโรงใต้ ท่าเรือคลองเตย และยานนาวา เป็นต้น การอพยพเข้ามาของแรงงานเหล่านี้เป็นลักษณะของการเข้ามาอาศัยแบบชั่วคราวโดยการเช่า ส่งผลต่อการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยค่อนข้างสูง เนื่องจากมีการขยายตัวทางที่อยู่อาศัยโดยสร้างให้เช่าเป็นจำนวนมาก ทำให้ชุมชนบางแห่ง เริ่มขยายตัวและบางแห่งก็มีความหนาแน่นสูงจนกลายเป็นชุมชนแออัด

นอกจากนี้การใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยเกาะกลุ่มกันเพียงบางแห่งนอกนั้นกระจายตามพื้นที่เกษตรทำให้การบริการ ไม่สามารถเข้าถึงได้ในบางพื้นที่เกิดความไม่สะดวกทั้งทางด้านระบบสาธารณสุขและสาธารณูปการ

ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาใหญ่อีกอย่างหนึ่งของพื้นที่ เนื่องจากมีแม่น้ำลำคลองจึงเกิดปัญหาน้ำท่วม เป็นประจำ รวมทั้งพื้นที่อยู่ในระดับต่ำโดยเฉพาะทางด้านใต้ของบางกะเจ้า ปัญหาน้ำท่วม เป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้การใช้ที่ดินประเภท เกษตรกรรมมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากได้รับความเสียหายด้านผลผลิต

ส่วนแผนและนโยบายต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับพื้นที่นั้น ส่วนใหญ่ยังคงเน้นให้คงสภาพปัจจุบันไว้คือ เป็นพื้นที่ เกษตรกรรม แต่ในขณะเดียวกันโครงการหรือมาตรการด้านการส่งเสริมทางการ เกษตรในพื้นที่บางกะเจ้ากลับไม่มี รวมทั้งลำดับความสำคัญของพื้นที่ก็ เป็นอันดับรองจากพื้นที่โดยรอบ โดยให้เหตุผลของการให้ความสำคัญเป็นอันดับรองนี้ว่า เนื่องจากสภาพของพื้นที่สามารถทนรองรับปัญหาต่าง ๆ ไปได้มากกว่าตัวเมือง และพื้นที่โดยรอบซึ่งมีความเสียหายสูงกว่าจึงทำให้พื้นที่บางกะเจ้า ต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ทั้งจากสภาพปัจจุบันของพื้นที่เองของ จากสภาพของพื้นที่ภายนอกโดยรอบด้วย เป็นต้นว่า แผนการป้องกันน้ำท่วมในระดับจังหวัดของ จังหวัดสมุทรปราการได้จัดบางกะเจ้าไว้นอกเขตพื้นที่ปิดล้อม ขณะที่ส่วนอื่น ๆ ที่เป็นพื้นที่เกษตร อยู่ภายในเขตปิดล้อม รวมทั้งในเขตการดูแลของระบบชลประทานระดับน้อยไม่สามารถ เข้าสู่พื้นที่ปิดล้อมได้ก็ เพิ่มปริมาณมากขึ้นใน เขตที่ไม่ได้ปิดล้อมหรือมีการป้องกันไม่เต็มที่

ดังนั้นในระดับนโยบายมีส่วนในการสร้างปัญหาให้แก่พื้นที่บางกะเจ้าเช่นกัน การแก้ไข ด้านปัญหาจำเป็นต้องแก้ไขไปพร้อม ๆ กันในหลายด้านจึงจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ทัศนคติของประชากรในพื้นที่ศึกษา

ความเห็นและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านใด ทั้งในแง่ของการคงไว้แบบอนุรักษ์และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ถ้าได้รับความร่วมมือจากประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ แล้ว ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ย่อมทำได้ไม่ยากในบริเวณบางกะเจ้าก็เช่นกัน การที่จะได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะความเห็นในด้านของความต้องการในการอนุรักษ์พื้นที่เกษตรไว้ โดยดำเนินไปตามแนวทางของทางราชการที่ได้ประกาศให้เป็นพื้นที่สีเขียว ดังนั้นการสำรวจทางด้านทัศนคติและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นส่วนหนึ่งของการประสานผลประโยชน์ของทุกฝ่ายทั้งในด้านการอนุรักษ์และด้านการพัฒนา เพื่อนำไปสู่การแก้ไขและปรับปรุงตามที่ท้องถิ่นต้องการ

การออกแบบสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในบริเวณบางกะเจ้า ประกอบไปด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 เป็นส่วนของการสอบถามทางด้านความเห็นและทัศนคติต่าง ๆ จากผู้ตอบ ประกอบไปด้วย เรื่อง การรับรู้นโยบาย รวมทั้งความเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับนโยบาย ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ในส่วนที่จะนำไปวิเคราะห์ในด้านทัศนคติของประชาชนต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ส่วนที่ 2 เป็นส่วนของข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับครอบครัวและลักษณะทางสังคม ในบางส่วนมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกลางไปเพื่อ เป็นเหตุผลสนับสนุนในคำตอบแต่ละหัวข้อ ส่วนที่ 2 จะนำไปประกอบกับข้อมูลพื้นฐานอื่น ๆ เพื่อใช้วิเคราะห์ด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจของพื้นที่

จากวัตถุประสงค์ของทั้ง 2 ส่วนใหญ่ ๆ ในหัวข้อทัศนคติของประชากรในพื้นที่ศึกษานี้ จะนำเสนอผลของส่วนที่ 1 เพียงส่วนเดียวเท่านั้น เนื่องจากผลการสำรวจในส่วนที่ 2 ได้นำเสนอรวมไปกับสภาพทั่วไปของพื้นที่ในบทก่อนหน้าแล้ว

เนื่องจากลักษณะของประชากรในพื้นที่บางกะเจ้าแบ่งออกเป็น 2 ส่วนที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ กลุ่มของชุมชนเมืองและกลุ่มของพื้นที่เกษตร ดังนั้นในการเลือกตัวอย่างถ้าเน้นหนักไปในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเกินไป จะทำให้ข้อมูลที่ได้ออกมาไม่เป็นกลาง เพราะจากการทดสอบแบบสำรวจเบื้องต้นปรากฏว่า ประชากรในทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นและสภาพความเป็นอยู่ต่างกันหลายด้าน ดังนั้นในการตัดสินใจเลือกตัวอย่างจึงกำหนดให้ทำการสุ่มตัวอย่างในกลุ่มทั้ง 2 เป็นจำนวนเท่า ๆ กันอย่างละ 100 ชุด รวมเป็นจำนวนแบบสำรวจทั้งสิ้น 200 ชุด โดยมีวิธีในการเลือกตัวอย่างคือ

ก. การลุ่มตัวอย่างโดยใช้พนักงานออกเดินสำรวจตามบ้านต่าง ๆ ของทั้งกลุ่มชุมชน และกลุ่มพื้นที่ เกษตร

ข. การลุ่มตัวอย่างโดยผ่านทางโรงเรียนไปถึงผู้ปกครองในโรงเรียนระดับประถม ภายในพื้นที่ศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 11 แห่ง ซึ่งกระจายอยู่ทั้งในเขตชุมชนและพื้นที่ เกษตร

การเสนอผลของการสำรวจจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือทางด้านการรับรู้ นโยบายความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และอีกส่วนจะเป็นด้านทัศนคติต่อนโยบายพื้นที่ สีเขียว

1. การรับรู้นโยบายและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

ภายหลังจากที่ทางราชการได้ประกาศให้บริเวณบางกะเจ้า เป็นพื้นที่สีเขียวแล้ว ได้มีการประกาศให้ประชาชนรับทราบแต่ก็ยังมีบางส่วนที่ยังไม่ทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงและการ ประกาศของทางราชการ จากการสอบถามถึงการรับรู้ในนโยบายของทางราชการปรากฏดัง ตารางที่ 24

ตารางที่ 24 แสดงการรับทราบนโยบายของทางราชการ

ประเภทของการรับทราบนโยบาย	ร้อยละ
1. จากทางวิทยุ โทรทัศน์	16.9
2. จากเพื่อนบ้าน	18.9
3. จากทางราชการ	37.8
4. จากแบบสอบถามฉบับนี้	20.9
5. ทราบจากแหล่งข่าวเกิน 1 ประเภท	5.5
	<hr/> 100.0

ผลของการสำรวจส่วนใหญ่ทราบในนโยบายพื้นที่สีเขียวของทางราชการมีเพียงร้อยละ 20.9 ของผู้ตอบทั้งหมด เท่านั้นที่ไม่เคยทราบว่าบริเวณที่คนอาศัยอยู่นั้น ได้ถูกประกาศให้เป็นพื้นที่ สีเขียว การรับรู้ในนโยบายนี้มีผลต่อทางด้านทัศนคติและความต้องการด้านต่าง ๆ ของประชาชน ในพื้นที่นี้ จากการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่ทราบความเป็นมาตั้งแต่สมัยนายสมัคร สุนทรเวช ที่มี

โครงการประกาศจะสร้างทางด่วนและแพลตฟอร์ม เป็นที่อยู่อาศัยในบริเวณบางกะเจ้านั้น ซึ่งมีทั้งคนที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย โดยเฉพาะไม่เห็นด้วยในเรื่องของการเวนคืนที่ดินเป็นจำนวนมากซึ่งกระทบต่อส่วนรวม และในเวลาต่อมาได้ประกาศให้บริเวณนี้เป็นพื้นที่สีเขียว การรับทราบนโยบายของส่วนรวมจึงเป็นส่วนสำคัญในการที่จะช่วยกันรักษาและดำเนินให้เป็นไปตามนโยบายของทางราชการส่วนหนึ่งด้วย

ด้านความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ในช่วงเวลาที่ผ่านมาริเวณบางกะเจ้า เป็นพื้นที่ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับพื้นที่โดยรอบ ลักษณะของพื้นที่ยังคงเป็นพื้นที่สวนและที่อยู่อาศัยเขายาง ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่จะเกิดขึ้นจึงมีความสำคัญต่อประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะทางด้านสังคมความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไป

ตารางที่ 25 แสดงลักษณะของความต้องการในอนาคต

ความต้องการ	ร้อยละ
1. เป็นสถานที่ร่มรื่นด้วยธรรมชาติ มีอาคารอย่างเป็นระเบียบ	22.0
2. เป็นแหล่งโรงงานและคลังสินค้า ท่าเรือ	9.5
3. เป็นเกษตรกรรมส่วนใหญ่ผสมกับที่อยู่อาศัย	52.5
4. เป็นบริเวณส่งเสริมทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ท่องเที่ยว	5.5
5. อื่น ๆ	7.0
6. ตอบมากกว่า 2 ข้อ	3.5
	<hr/> 100.0

จากตารางที่ 25 แสดงถึงความเห็นของประชาชนจากการสอบถามปรากฏว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.5 ยังคงต้องการคงสภาพเดิมเอาไว้เป็นเกษตรกรรมผสมกับที่อยู่อาศัย ร้อยละ 22 ต้องการสภาพธรรมชาติและการจัดระเบียบที่อยู่และอาคารต่าง ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับปัจจุบัน ไม่อยากให้มีการเปลี่ยนแปลงในแง่ที่ต้องเปลี่ยนแปลงลักษณะของการดำรงชีวิต ส่วนความต้องการอุตสาหกรรมต่าง ๆ มีเพียงร้อยละ 9.5 เท่านั้น โดยให้เหตุผลในแง่ของการจ้างงาน เมื่อมีโรงงานเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 26 แสดงความต้องการของประชาชนในพื้นที่ในการแก้ไขปัญหา

ประเภทของปัญหา	ร้อยละ
น้ำท่วม	56.0
สิ่งแวดล้อม	11.4
ถนน	10.1
ลคภษี	5.0
คุ้มครอง เกษตรกรรม	1.9
อื่น ๆ และไม่ตอบ	15.6
	100.0

นอกจากความต้องการในอนาคตแล้ว ความต้องการอื่น ๆ ของประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มาจากความต้องการที่จะแก้ปัญหา ดังตารางที่ 26 ปัญหาอันดับแรกที่ประชาชนทั่วไปต้องการให้แก้ไขคือ น้ำท่วม ร้อยละ 52 จากการสอบถามบางรายได้ให้ความเห็นว่า เป็นเรื่องของธรรมชาติคงจะแก้ไม่ได้ เนื่องจากการลงทุนสูงและทางรัฐบาลคงไม่มาลงทุนทำให้ จึงแก้ปัญหาตัวเอง อันดับต่อมาคือด้านสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 11.4 ถนน ร้อยละ 10.1 ทางสิ่งแวดล้อมนั้นโดยทั่วไปมีความต้องการที่จะรักษาสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพดีเหมือนเดิม เพราะปัจจุบันสภาพของบางชุมชน เริ่มทรุดโทรมลง เนื่องจากการอพยพของแรงงานที่เข้าไปทำงานกับคลังสินค้าต่าง ๆ ทำให้สิ่งแวดล้อมของชุมชนเสื่อมโทรมลง เช่น ปัญหาขยะ และการระบายน้ำทิ้ง เป็นต้น ส่วนเรื่องถนน สภาพพื้นที่โดยรวมมีถนนเพียงไม่กี่สายแต่ที่อยู่ในสภาพดีใช้การได้ทุกฤดูมีเฉพาะถนนเพชรทิงษ์เท่านั้น และถนนย่อยแยกเข้า โรงงาน นอกจากนั้นเป็นถนนดินหรือลูกรังมีความลำบากในการเดินทางของชุมชนต่าง ๆ ที่อยู่ลึกเข้าไปในสวนมาก โดยเฉพาะช่วงหน้าฝน เรื่องการปรับปรุงหรือตัดถนนประชาชนส่วนใหญ่ที่มีที่ดินยินดีที่จะสละให้เพื่อ เป็นสาธารณะถนนที่มีอยู่ในปัจจุบันก็มาจากการสละที่ดินของประชาชนตัดถนน เข้าสู่สถานที่สำคัญต่าง ๆ อยู่แล้ว แต่การปรับปรุงและพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่ยังอยู่ในเงื่อนไขของการไม่เวนคืนที่ดิน เนื่องจากประชาชนไม่เห็นด้วยกับการเวนคืนโดยเฉพาะในรายที่มีที่ดินเป็นจำนวนน้อย โดยให้เหตุผลว่า ถ้าเกิดการเวนคืนแล้วทางรัฐบาลจะให้ราคาต่ำ ไม่สามารถไปหาที่อยู่ใหม่ได้ในที่อื่น ๆ เพราะราคาสูง เนื่องจากราคาที่ดินในบริเวณบางกะเจ้ามีราคาต่ำกว่าที่ดินโดยรอบ ในบางรายที่โครงการย้ายไปอยู่ที่อื่นมีความเห็นว่า ถ้ารัฐบาลให้ค่าตอบแทนสูงพอก็ยินยอมเพื่อไปอยู่ที่อื่น ๆ ต่อไป

2. ทศนคติค่อนโยบายพื้นที่สีเขียว

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญต่อการผลักดันนโยบายต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย การสำรวจด้านความคิดเห็นของประชาชนค่อนโยบายพื้นที่สีเขียว จึงเป็นส่วนหนึ่งในการชี้แนวทางในการอนาคตของส่วนรวม ผลของการสำรวจเป็นผลโดยรวมทั้งหมดทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในส่วนแรก ในส่วนต่อไปจึงแยกให้เห็นเฉพาะเจาะจงลงไปทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เกี่ยวกับความคิดของแต่ละฝ่าย

ทางด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับทางด้านการอนุรักษ์พื้นที่เอาไว้เป็นพื้นที่เขษครนั้น จากการสำรวจใช้วิธีการให้แสดงความเห็นโดยแบ่งเป็น 3 ระดับคือ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่ทราบ จากคำถามทั้งหมดมีคำถามที่คล้ายคลึงและเชื่อมโยงกัน เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความเห็นของตน ผลจากการสำรวจปรากฏดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 แสดงร้อยละของความคิดเห็นในด้านการอนุรักษ์พื้นที่ไว้เป็นพื้นที่เกษตร

ความเห็น *	เห็นด้วย	ไม่ทราบ	ไม่เห็นด้วย	ผล
1. ควรเก็บไว้เป็นพื้นที่เกษตร ตลอดไป	82.4	6	11.5	ต้องการเก็บไว้เป็นพื้นที่ เกษตร
2. พื้นที่เกษตรเป็นผลดีต่อตัวท่าน	84.5	6	9.5	เป็นผลดีต่อส่วนตัวและ ส่วนรวม
3. ไม่ควรมีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่ม	89.9	1.5	12.6	ไม่ควรมีโรงงาน
4. ไม่ควรมีดึงแถวเพิ่ม	78.1	4.5	17.4	ไม่ควรมีดึงแถว
5. ถ้ามีแต่เกษตรอากาศ, น้ำจะดี	86.9	5	8	อากาศ สิ่งแวดล้อมจะดี
6. การกำหนดเป็นพื้นที่สีเขียวเป็น การตัดสิทธิ์	29.9	22.9	47.3	ไม่เห็นว่าเป็นการตัดสิทธิ์ ส่วนตัว
7. ราชการควรช่วยเหลือด้านอาชีพ	74	20.9	5.1	ราชการควรช่วยเหลืออาชีพ
8. บริเวณนี้ควรมีทั้งการค้าเกษตร อุตสาหกรรมรวมกัน	40.3	4.5	55.2	ไม่อยากให้ปะปนกันนัก
9. น่าจะเอาที่ดินทำอย่างอื่นมากกว่า เกษตร	18.9	17.3	63.8	ไม่ควรเอาที่ดินทำอย่างอื่น (ทำเกษตรดี)
10. ถ้าเป็นเกษตรราคาที่จะไม่ดี	35.7	30.2	34.2	ความเห็นใกล้เคียงกัน (ส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อเท็จจริง)
11. อยากให้ศึกษาคึกเหมือนอำเภอบึง	36	4	54.5	ไม่อยากให้ศึกษาคึกอยากสงบ

*หมายเหตุ ดูรายละเอียดในแบบสอบถาม

ผลจากแบบสอบถามทั้งหมดปรากฏว่าความเห็นส่วนใหญ่ต้องการให้รักษาพื้นที่เกษตร
เอาไว้ โดยมีข้อสนับสนุนต่าง ๆ ไปในทำนองเดียวกัน คือในข้อ 1-5 และข้อ 9 ส่วนในเรื่อง
ของสิทธิ์ส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับการที่ราชการกำหนดให้เป็นพื้นที่สีเขียว ส่วนใหญ่คิดว่าไม่ได้เป็นการ

ตัดสิทธิ์ส่วนบุคคลอย่างไรใด เนื่องจากต้องการให้เป็นเกษตรอยู่แล้วซึ่งไม่ใช่ลักษณะของการเวนคืนที่ดิน ความเห็นโดยรวมยังคงต้องการสภาพที่คล้ายคลึงกับในปัจจุบัน คือเป็นเกษตรและมีความสงบร่มรื่น ในส่วนของความเห็นที่จะให้ใช้ที่ดินหลายประเภทนั้น ส่วนใหญ่มีข้อแม้ว่าไม่เอาโรงงานแต่ต้องการความสะดวกในการติดต่อราชการ รวมทั้งซื้อขายสินค้าต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพการคมนาคมและถนนในปัจจุบันยังไม่ได้ความสะดวกเพียงพอ ในบางแห่งต้องเสียเวลาเดินออกมาเป็นระยะทางไกล ส่วนของราคาที่ดินมีคำตอบที่ได้ออกมาใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่แน่ใจและไม่ทราบราคาที่ดินทั้งของตนเองและของพื้นที่โดยรอบ เนื่องจากไม่ค่อยมีการซื้อขายเปลี่ยนมือกันเป็นเวลานาน ดังนั้นความเห็นในข้อนี้จึงยังสรุปไม่ได้ในที่นี้

เนื่องจากความคิดเห็นมีทั้งผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในการรักษาพื้นที่เกษตรเอาไว้ รวมทั้งความเห็นทางด้านต่าง ๆ ที่มาประกอบกันก็อาจแตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้เห็นถึงความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มอย่างเด่นชัดจึงแยกความคิดเห็นดังกล่าวออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. ในกลุ่มของผู้ที่เห็นด้วยกับการรักษาพื้นที่เกษตรเอาไว้ จากร้อยละโดยรวมข้างต้นคิดเป็นร้อยละ 82.1 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด โดยเอาเฉพาะผู้ที่เห็นด้วยมาแสดงความเห็นในข้อต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 28 แสดงร้อยละของความคิดเห็น เฉพาะผู้ที่เห็นด้วยกับการรักษาพื้นที่เกษตรไว้

ความเห็น	เห็นด้วย	ไม่ทราบ	ไม่เห็นด้วย	ผล
1. เกือบไว้เป็นที่พื้นที่เกษตร	100	-	-	เกือบไว้เป็นที่พื้นที่เกษตร
2. เกษตรเป็นผลดีต่อท่าน	96.9	3.1	-	เป็นผลดีต่อส่วนตัว, ส่วนรวม
3. ไม่ควรมีโรงงาน	93.8	0.6	5.6	ไม่ควรมีโรงงาน
4. ไม่ควรมีดึงแถว	83	4.2	12.7	ไม่ควรมีดึงแถว
5. มีแต่เกษตร อากาศดี, น้ำดี	93.8	3.7	2.5	อากาศดี สิ่งแวดล้อมดี
6. กำหนดเป็นพื้นที่สีเขียวเป็นการตัดสิทธิ์	28	21.3	50.6	ไม่เป็นการตัดสิทธิ์
7. ราชการควรช่วยด้านอาชีพ	78.1	20	1.9	ราชการช่วยเหลืออาชีพ
8. ควรมีทั้งเกษตร อุตสาหกรรม การค้ารวมกัน	34.8	4.3	61	ไม่อยากให้มีการใช้ที่ดินหลายประเภท
9. น่าจะเอาที่ดินทำอย่างอื่นมากกว่าเกษตร	9.4	16.4	74.2	ไม่ควรเอาที่ดินทำอย่างอื่น (เกษตรดีแล้ว)
10. ถ้าเป็นเกษตรราคาจะไม่ดี	31.5	30.2	38.3	ความเห็นใกล้เคียงกัน
11. อยากให้ศึกษาคึกเหมือนอำเภอ	28.8	4.9	66.3	ไม่อยากให้ศึกษาคึก สงบดีแล้ว

จากความเห็นเฉพาะผู้ต้องการรักษาพื้นที่เกษตรเอาไว้ มีความเห็นไปในแนวทางเดียวกันคือ ในข้อ 1-5 และข้อ 9 รวมทั้งไม่คิดว่าเป็นการตัดสิทธิ์ของตนในการใช้ที่ดิน ไม่อยากให้มีการใช้ที่ดินหลายประเภทปะปนกันโดยเฉพาะโรงงานเพราะเกรงว่าจะไม่สงบเหมือนปัจจุบัน ในเรื่องราคาที่ดินยังคงใกล้เคียงกันในด้านความเห็นซึ่งคล้ายกัน ร้อยละโดยรวมของส่วนแรก มีส่วนต่างเพียงเล็กน้อยที่คิดว่าไม่เกี่ยวข้องกันกับราคาที่จะตกต่ำ ความต้องการของกลุ่มนี้อยู่ในกลุ่มที่ต้องการให้พื้นที่เป็นเกษตรผสมที่อยู่อาศัย รวมทั้งสงบร่มรื่น

2. ในกลุ่มของผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการรักษาพื้นที่เกษตรเอาไว้ โดยคิดเป็นร้อยละ

11.9 ของทั้งหมด จากการตอบแบบสอบถาม โดยนำเอาเฉพาะผู้ที่ไม่เห็นด้วยมาแสดงความเห็น
ในข้อต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 29 แสดงร้อยละของความคิดเห็นเฉพาะผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการรักษาพื้นที่เกษตร

ความเห็น	เห็นด้วย	ไม่ทราบ	ไม่เห็นด้วย	ผล
1. ควรเก็บไว้เป็นพื้นที่เกษตร	-	-	100	ไม่ควรเก็บไว้เป็นที่เกษตร
2. เกษตรเป็นผลดีต่อท่าน	25	8.3	66.7	เกษตรไม่ให้ผลดีอะไร
3. ไม่ควรมีโรงงาน	37.5	4.2	58.3	อยากให้ม้โรงงาน
4. ไม่ควรมีดึงแถว	50	4.2	45.8	ความเห็นใกล้เคียงกัน
5. มีแต่เกษตร อากาศดี น้ำก็จะดี	45.8	8.3	45.8	ความเห็นใกล้เคียงกัน
6. กำหนดเป็นพื้นที่สีเขียวเป็นการ ตัดสิทธิ์	54.2	12.5	33.3	เห็นว่า เป็นการตัดสิทธิ์
7. ราชการควรช่วยด้านอาชีพ	65.2	8.7	26.1	ราชการช่วยด้านอาชีพ
8. ควรมีทั้งอุตสาหกรรมการค้า รวมกัน	62.5	-	37.5	อยากให้มีการใช้ที่ดินหลาย ประเภทรวมกัน
9. น่าจะเอาที่ดินทำอย่างอื่นมากกว่า เกษตร	83.3	8.3	8.3	ควรเอาที่ดินทำอย่างอื่น มากกว่าเกษตร
10. ถ้าเป็นเกษตรราคาจะไม่ดี	66.7	12.5	20.8	เห็นว่าราคาที่ดินจะไม่ดี
11. อยากให้คึกคักเหมือนอำเภอ	70.8	-	29.2	อยากให้คึกคัก

จากความเห็นเฉพาะผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการรักษาพื้นที่เกษตร ส่วนใหญ่เห็นว่า
การเกษตรไม่ได้ให้ผลดีอย่างใดกับตนและส่วนรวม อยากให้เอาที่ดินไปทำอย่างอื่น เช่น การตั้ง
โรงงานและก่อสร้างต่าง ๆ ต้องการการใช้ที่ดินประเภทผสมในบริเวณเดียวกัน จึงมีแนวโน้มใน
แบบของการใช้ที่ดินในเมือง ไม่ว่าจะเป็นความเห็นทางด้านราคาที่ดินหรือความเจริญที่ต้องการให้
เหมือนกับอำเภอ ในขณะเดียวกันมีความคิดว่าการประกาศเป็นพื้นที่สีเขียวของทางราชการเป็นการ
ตัดสิทธิ์ของตนในการใช้ที่ดินอีกด้วย ในกลุ่มของผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการเก็บพื้นที่เกษตรไว้ นี้ มีความ
ต้องการที่จะเห็นบริเวณนี้ เป็นโรงงานคลังสินค้า

เห็นได้ว่าในด้านการเปลี่ยนแปลงของบริเวณพื้นที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังพอใจที่จะให้คงสภาพปัจจุบันเอาไว้เช่นเดิมแต่ในขณะเดียวกันมีความต้องการในด้านความสะดวกสบายเพิ่มขึ้นเช่นในแง่ของการบริการ, ถนนที่มีสภาพดี เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่จะเกิดขึ้นไม่ควรให้ผู้อยู่อาศัยเดิมเดือดร้อนโดยเฉพาะในแง่ของที่ทำกินและการอยู่อาศัย ด้านความเห็นในการอนุรักษ์พื้นที่ส่วนหนึ่งให้ความเห็นว่าเป็น ถ้าสามารถรักษาสภาพสวนเอาไว้ได้คือ แก้มัญญาเรื่อน้ำท่วมได้ เกษตรกรยังคงทำสวนต่อไปพื้นที่ก็จะยังคงเป็นพื้นที่เกษตรต่อไป แต่ถ้าแก้มัญญาเรื่อน้ำท่วมของ การเปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้ที่ดินอย่างอื่น หรือการขายที่ดินยอมสูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกิดขึ้น ถ้านำมาซึ่งความเจริญและความสะดวกสบายส่วนใหญ่เห็นด้วยแต่ไม่ใช่ลักษณะของความเจริญแบบตัวเมือง

ในแง่ของวิชาการกำหนดพื้นที่นี้เป็นพื้นที่สีเขียวจัดว่าเป็นการแก้ปัญหาในระดับเมือง เนื่องจากพื้นที่ยังคงมีสภาพความพิเศษจากพื้นที่โดยรอบ คือเป็นเกษตรกรรม สามารถให้ประโยชน์ต่อเมืองในแง่การป้องกัน การขยายตัวของทั้งกรุงเทพฯ และอำเภอพระประแดง รวมทั้งเป็นส่วนของการกลั่นกรองอากาศจากกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม และยังสามารถพัฒนาเป็นที่พักผ่อนในระดับเมืองได้ แต่การแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาเป็นการแก้ปัญหาของภายนอกพื้นที่คือกรุงเทพฯ โดยใช้ลักษณะพิเศษของบริเวณบางกะเจ้า เป็นสำคัญ ในความเห็นของผู้อยู่อาศัยในบริเวณบางกะเจ้านั้นถึงจะมีความเห็นว่าเป็นการตัดสิทธิ์แต่อย่างใด แต่เห็นว่าไม่ยุติธรรมในแง่ของการอนุรักษ์เพื่อคนอื่นไม่ใช่เพื่อคนในพื้นที่บางกะเจ้า เพราะเมื่อได้มีการอนุรักษ์แล้วก็ไม่ได้ให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่เลย ไม่ว่าจะเป็นการเกษตรหรืออาชีพต่าง ๆ เมื่อไม่สามารถเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ได้ขณะเดียวกันก็ไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือใด ๆ ทำให้กำลังใจในการประกอบอาชีพเกษตรลดลงและเริ่มเปลี่ยนเป็นอาชีพรับจ้างนอกพื้นที่ จึงทำให้สภาพสวนทรุดโทรมลง

ถ้ายังคงเป็นไปในลักษณะนี้อีกไม่นานพื้นที่เกษตรจะหมดไปกลายเป็นแค่สวนกร้างและที่อยู่อาศัยเท่านั้น จึงไม่สามารถอนุรักษ์ไว้ได้ตามจุดประสงค์ ดังนั้นส่วนสำคัญที่จะต้องปรับปรุงก่อนก็คือการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่นั่นเอง

การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่

ในการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่บริเวณบางกะเจ้าใช้การวิเคราะห์โดยวิธี Sieve analysis ซึ่งเป็นการวิเคราะห์พื้นที่ขนาดใหญ่ เพื่อชี้ชัดลงไปว่าพื้นที่ไหนมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่กีดขวางการพัฒนา แนวความคิดนี้เป็นแนวคิดจากประเทศทางตะวันตก เมื่อต้องการพัฒนาที่แห่งใดแห่งหนึ่งจึงทำการวิเคราะห์เพื่อหาความเหมาะสม โดยขั้นแรกต้องกำหนดตัวปัจจัยเพื่อพิจารณาว่าเป็นอุปสรรคต่าง ๆ ลงในแผนที่กายภาพแล้วนำมาซ้อนกัน (Synthesis) เพื่อสร้างภาพรวมของพื้นที่ผลที่ออกมาจะได้พื้นที่ที่ไม่มีข้อจำกัด หรือมีข้อจำกัดน้อยไปทามากตามลำดับ ซึ่งเป็นตัวพิจารณาความเป็นไปได้ในการพัฒนาประเภทต่าง ๆ

การวิเคราะห์ทางด้าน Sieve analysis นี้ Keeble¹ ให้ความเห็นว่าการลดปัญหาต่าง ๆ และความซับซ้อนของปัจจัยเพื่อที่จะรวมกันและสรุปให้เข้าใจในพื้นที่อาจแบ่งปัจจัยออกเป็น 3 พวกคือ

1. Physical Factor อาจประกอบด้วย ภูมิประเทศ, ลักษณะทางกายภาพต่าง ๆ, ธรณีวิทยา และภูมิทัศน์ เป็นต้น
2. Physical-Economic Factor ประกอบด้วย พื้นที่ที่มีคุณค่าทางเกษตรกรรม แหล่งแร่ แหล่งน้ำ, พื้นที่ที่มี Public Services, การจราจร ประกอบด้วย Network ต่าง ๆ และ Traffic density
3. Social-Economic Factor ประกอบด้วย ศักยภาพของการบริการ (ลำดับความสำคัญของบริการของเมือง), การจ้างงาน, การเปลี่ยนแปลงประชากร

Keeble ไม่ได้มีการแบ่งคะแนนใด ๆ แต่ใช้สีระบายแล้วนำมาซ้อนกันซึ่งต่อมา Mr.Harg² ได้ทำการปรับปรุงโดยแบ่งปัจจัยให้ละเอียดขึ้น แต่เป็นข้อมูลทางกายภาพทั้งหมดและแบ่งทั้งการใช้สีและการ Ranking Criteria โดยแบ่งไว้ 5 ลำดับ การแสดงในแผนที่ของเขาจะใช้สีโดยให้สีเข้มเป็นปัจจัยที่สำคัญ นอกจากนั้นปัจจัยแต่ละตัวก็ยังคงถูกกำหนดว่าจะใช้กับการใช้ที่ดินประเภทใดบ้างอีกด้วย

¹Principle and practice of town and Country Planning, London, Estates Gazette 1959.

²Ian L.McHarg, Design with Nature, : Published for the American Museum of Natural History. Doubleday/Natural History Press Doubleday & Company, Inc. Garden City, New York.

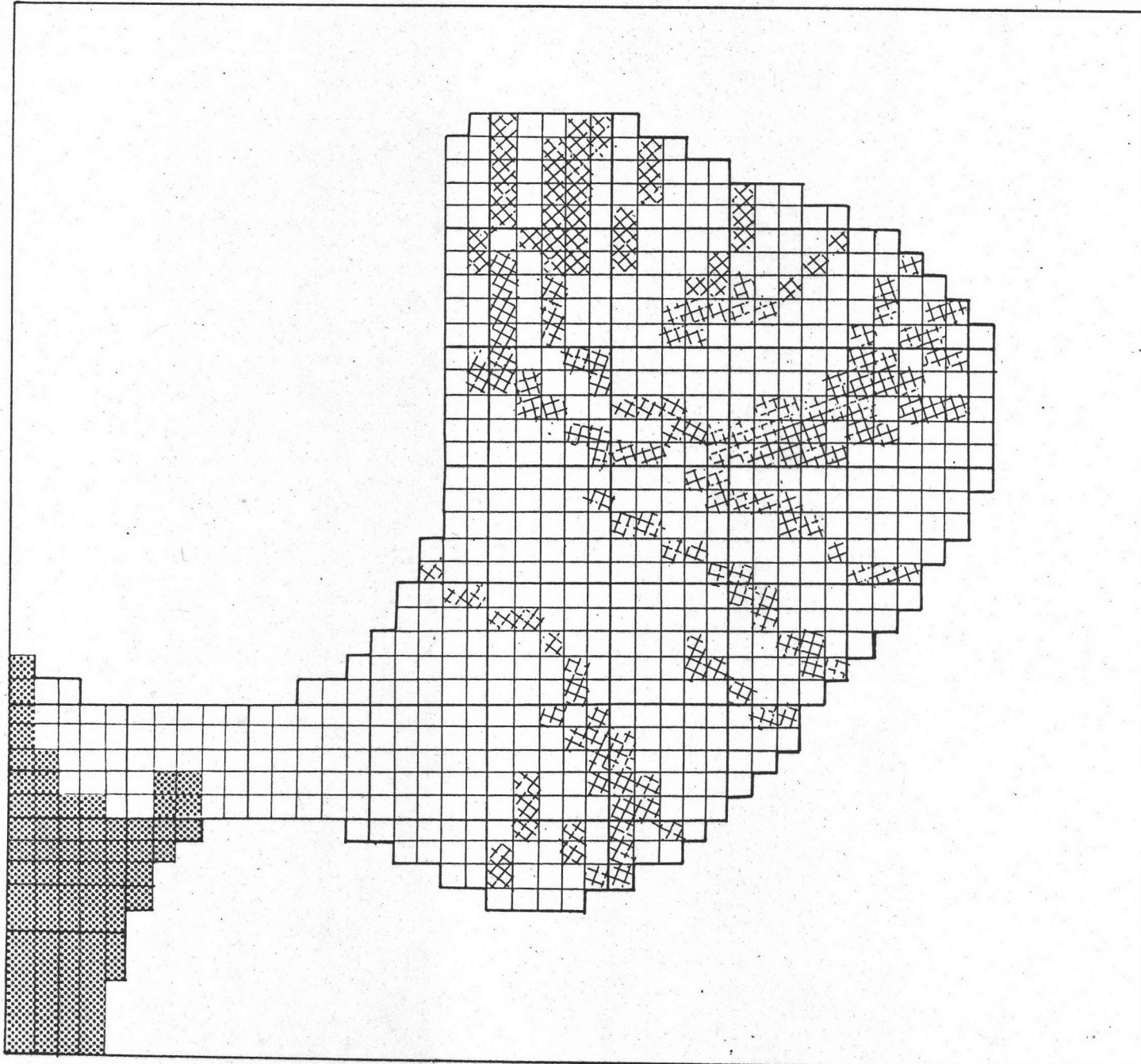
พื้นที่บริ เวณบางกะเจ้า เป็นพื้นที่ซึ่งแตกต่างจากพื้นที่โดยรอบคือ เป็นลักษณะของชนบท กึ่งเมืองมีการใช้ที่ดินแบบผสม ดังนั้นการพัฒนาพื้นที่ในด้านต่าง ๆ จำเป็นต้องหาความเหมาะสม ของพื้นที่ในการพัฒนาเสียก่อนว่าส่วนใดสมควรพัฒนา ส่วนใดมีข้อดีข้อเสียในการพัฒนา การทำ Sieve analysis โดยปกติอาจทำลงในแผนที่ทางกายภาพได้เลย แต่จะเกิดปัญหาของความ คลาดเคลื่อนเมื่อซ้อนกันของปัจจัยต่าง ๆ ในส่วนของภาพรวม ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงแก้ ปัญหาการเหลื่อมกันของพื้นที่โดยใช้วิธีตีตาราง grid คล้ายกับวิธีของ PSA แล้วให้สีความ เข้ม ของอุปสรรคต่าง ๆ ของแต่ละปัจจัยลงใน grid ดังนั้น grid ใดที่มีอุปสรรคมากผลรวมที่ออก มาก็จะสีเข้มกว่า grid อื่น ๆ

ปัจจัยที่นำมาพิจารณา ปัจจัยที่นำมาพิจารณานั้นจะเป็นปัจจัยทางกายภาพทั้งสิ้น เนื่องจาก ต้องการเจาะจงเฉพาะศักยภาพทางด้านกายภาพเท่านั้น ซึ่งประกอบไปด้วย

1. บริเวณพื้นที่ที่มีลำคลองผ่าน
2. บริเวณพื้นที่ที่มีถนนผ่าน
3. บริเวณพื้นที่ที่มีสภาพของถนนไม่ดี ไม่สะดวกแก่การเดินทาง
4. บริเวณพื้นที่ที่เป็นพื้นที่น้ำท่วม
5. บริเวณพื้นที่ที่มีมลพิษ คือ กลิ่น ควัน ฝุ่นละออง น้ำเสีย
6. บริเวณพื้นที่ที่มีที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลางถึงหนาแน่นมาก
7. บริเวณพื้นที่ที่เป็นของวัด โรงเรียน และสถานที่ราชการ
8. บริเวณพื้นที่ที่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมและคลังสินค้า
9. บริเวณพื้นที่ที่มีปัญหาทางการจราจร

ส่วนปัจจัยทางกายภาพบางอย่างซึ่งไม่มีความแตกต่างกันในพื้นที่ เช่น สมรรถนะของดิน อากาศ และอื่น ๆ ก็ได้คัดออกจากการพิจารณา เนื่องจากไม่ให้ผลที่แตกต่างกันแต่อย่างใด การ พิจารณาเลือกปัจจัยทั้ง 9 ตัวข้างต้นจึง เป็นลักษณะทางกายภาพที่เหลือและมีความแตกต่างกันใน พื้นที่อย่างเห็นได้ชัดเจน

โดยปัจจัยแต่ละตัวจะนำมาแสดงลงบนแผนที่กายภาพ แล้วนำเอาแผนที่กายภาพทั้ง 9 ปัจจัยเอามาซ้อนกัน จะได้แผนที่กายภาพรวมของปัจจัยทั้ง 9 ปัจจัย แสดงออกมาในรูปของ ความเข้มของสีในกรณีที่ให้ปัจจัย 9 ตัวต่อความเข้ม 1 ส่วน ในส่วนใดที่มีการซ้อนกันของปัจจัย หลายตัว จึงทำให้ภาพรวมในบริเวณนั้นมีสี เข้มกว่าบริเวณอื่น ๆ ลดหลั่นตามกันลงมา บริเวณ

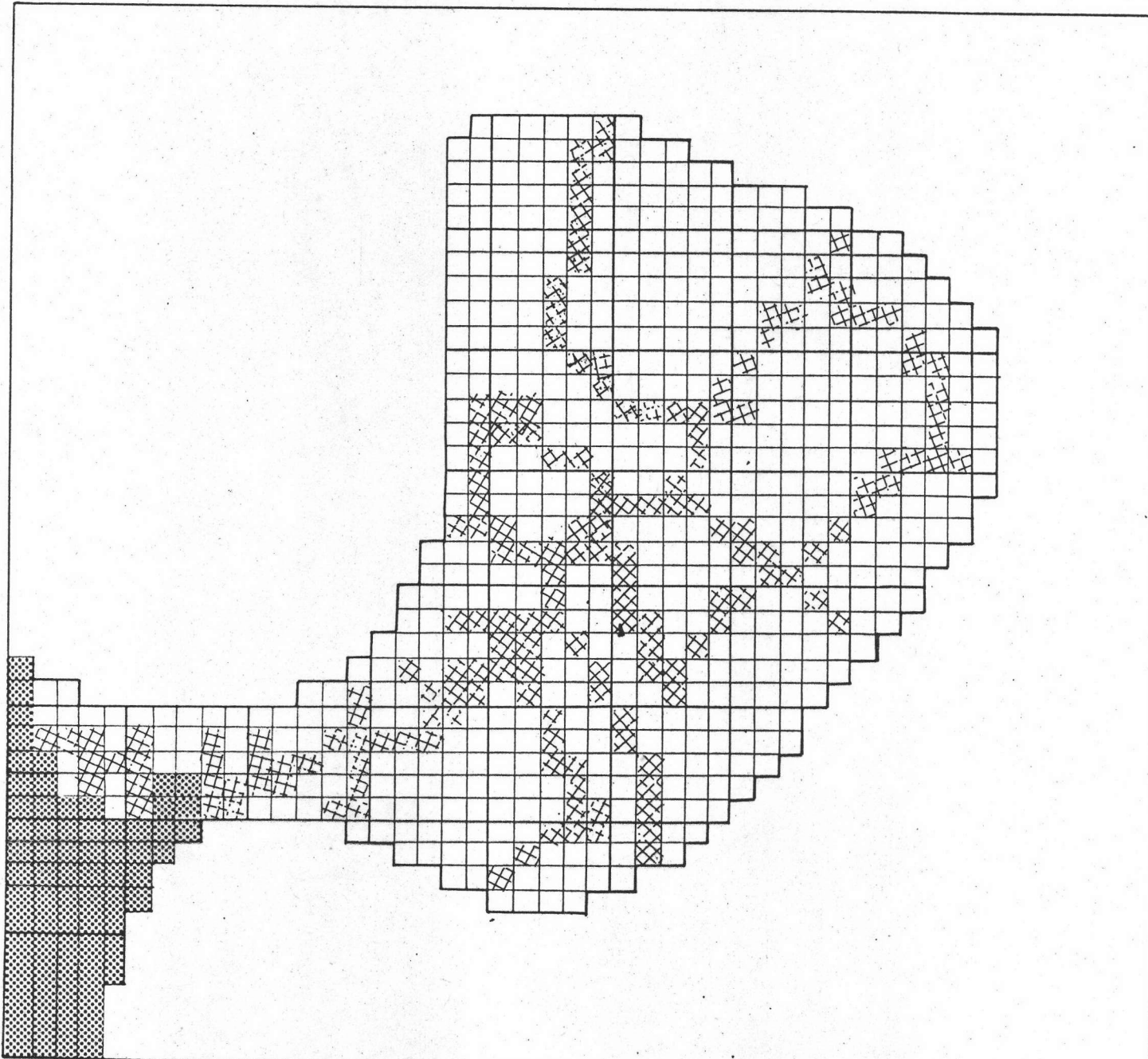

แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา
พื้นที่บริเวณบางกะเจ้า

แผนที่ 20
ที่มา

แสดง บึงจัยที่ 1 ลำคลอง

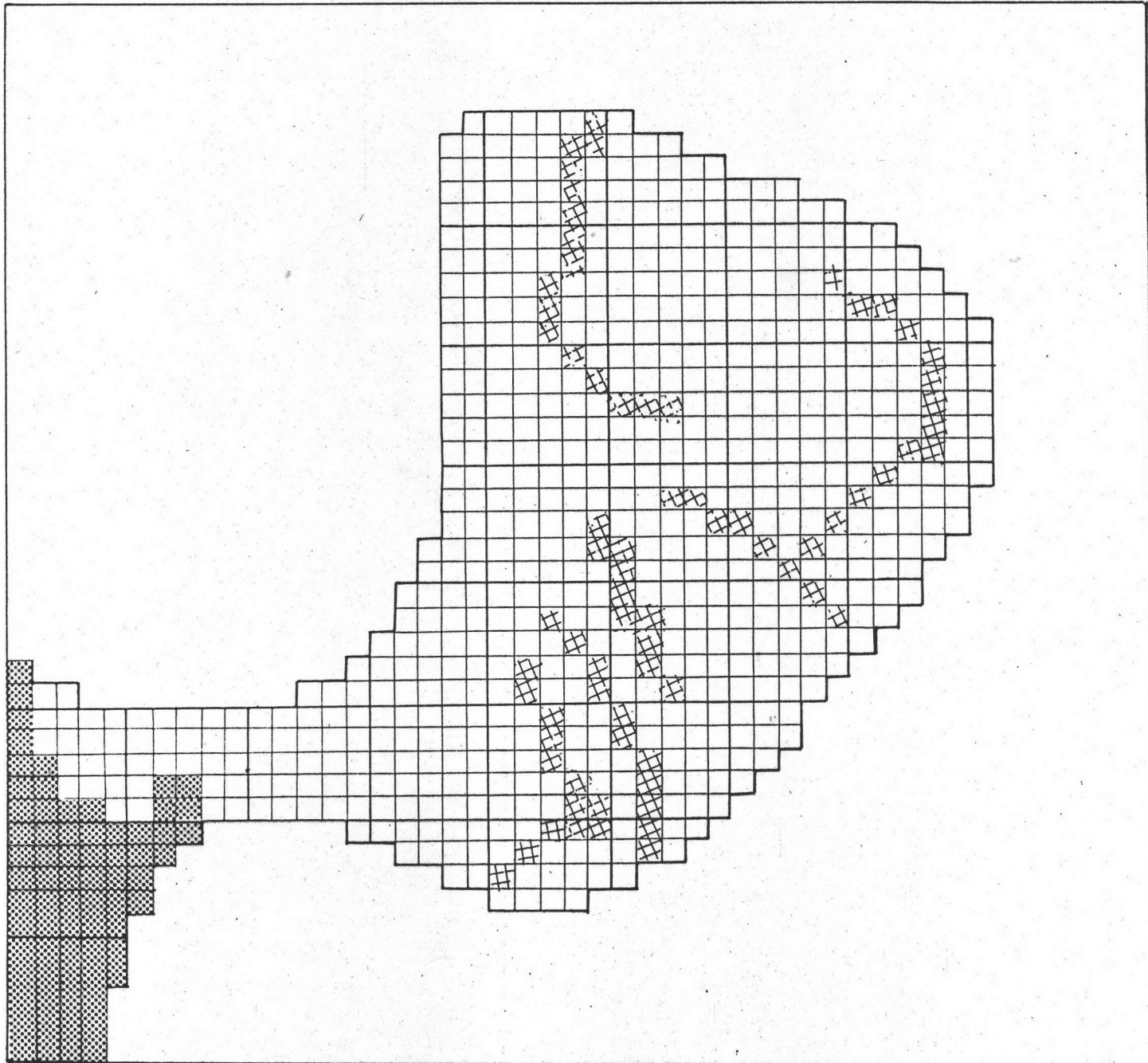

แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา
พื้นที่บริเวณบางกะเจ้า

แผนที่ ๒๑
ที่มา

แสดง ปัจจัยที่ ๒ ถนน

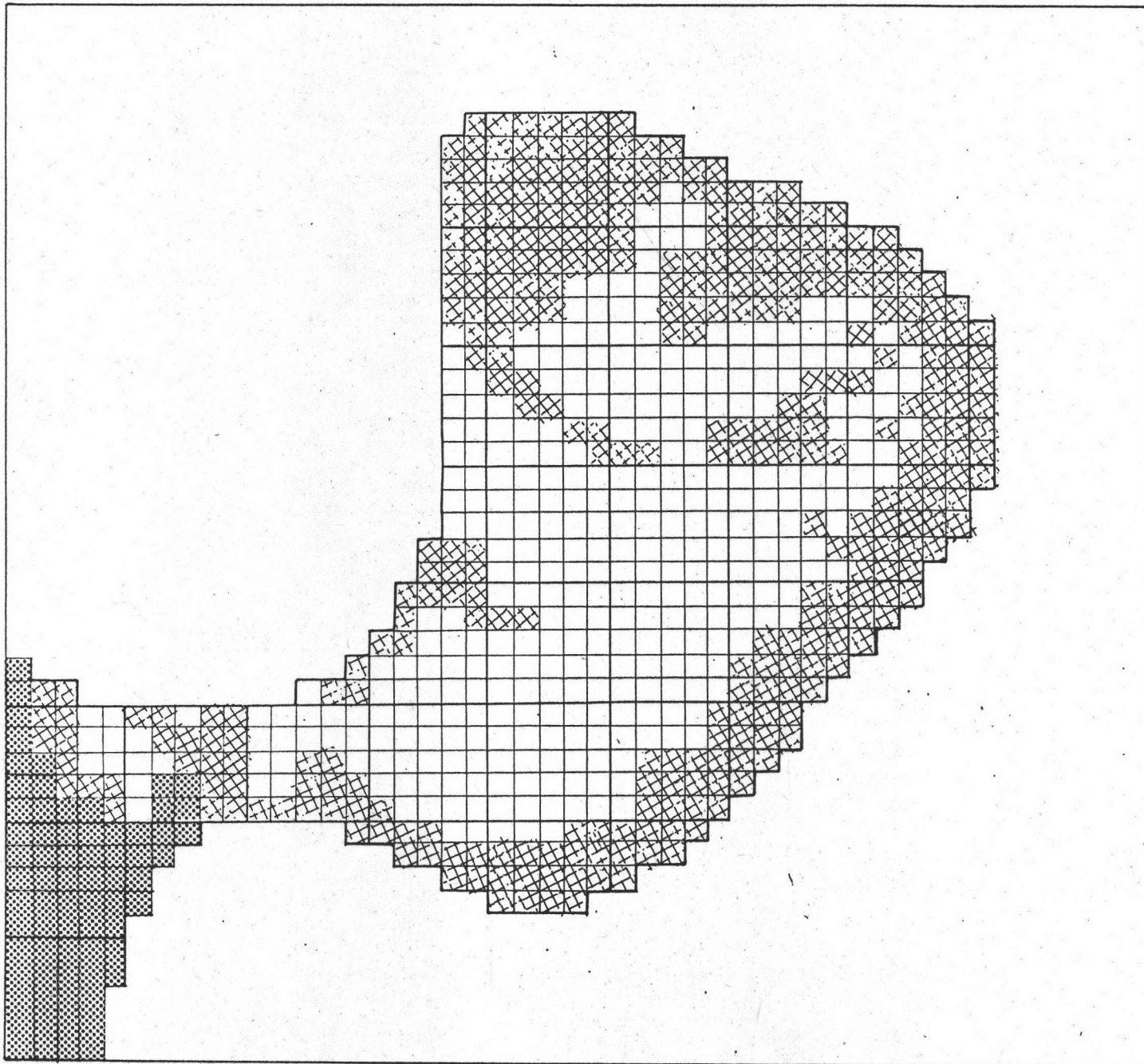
แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา
พื้นที่บริเวณบางกะเจ้า

แผนที่ ๒๒
ที่มา

แหล่ง บ้างจัยที่ 3 ถนนสภาพไม่ดี

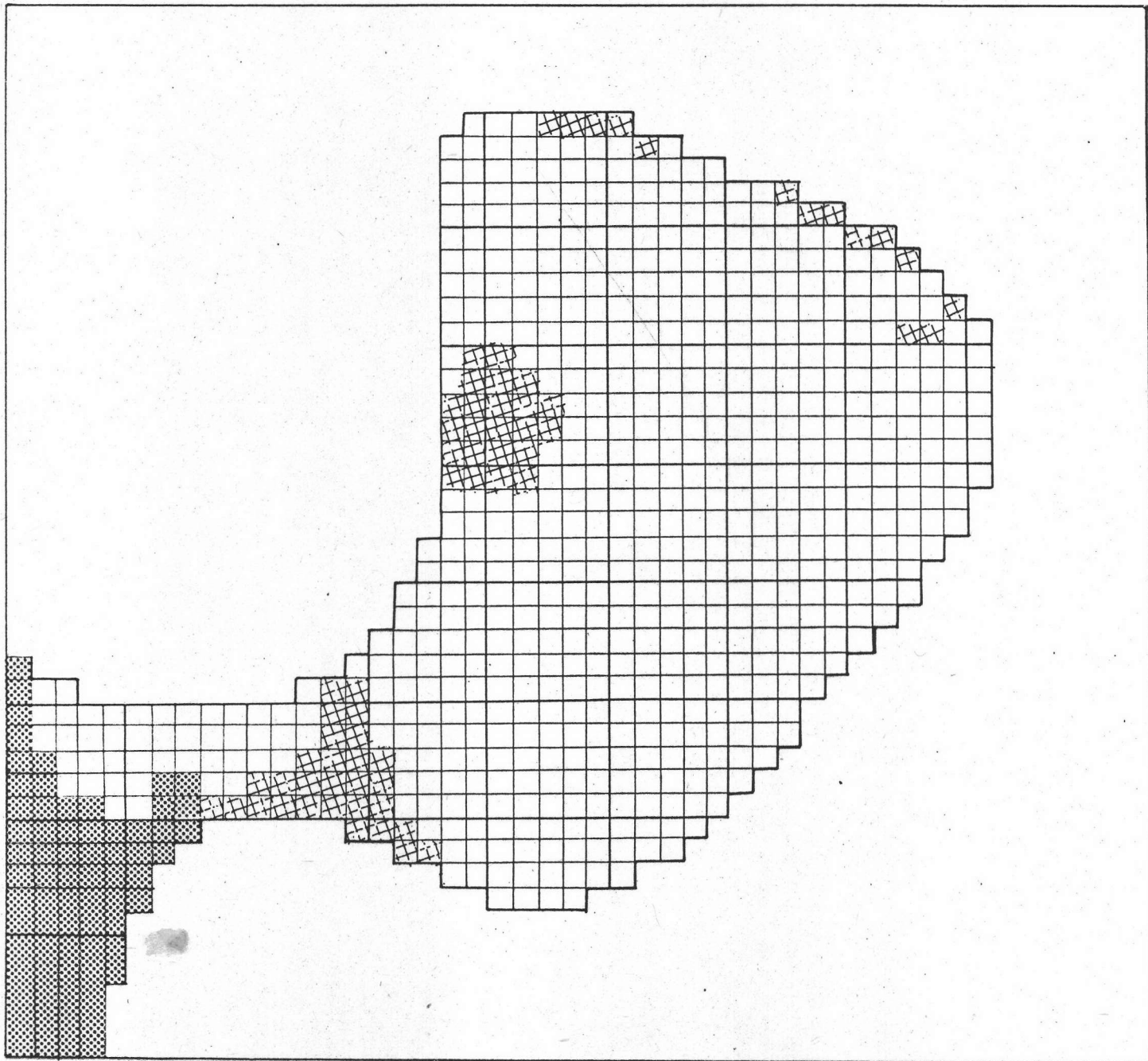

แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา
พื้นที่บริเวณบางกะเจ้า

แผนที่ 23
ที่มา

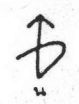

แสดง ปัจจัยที่ 4 นำท่วม

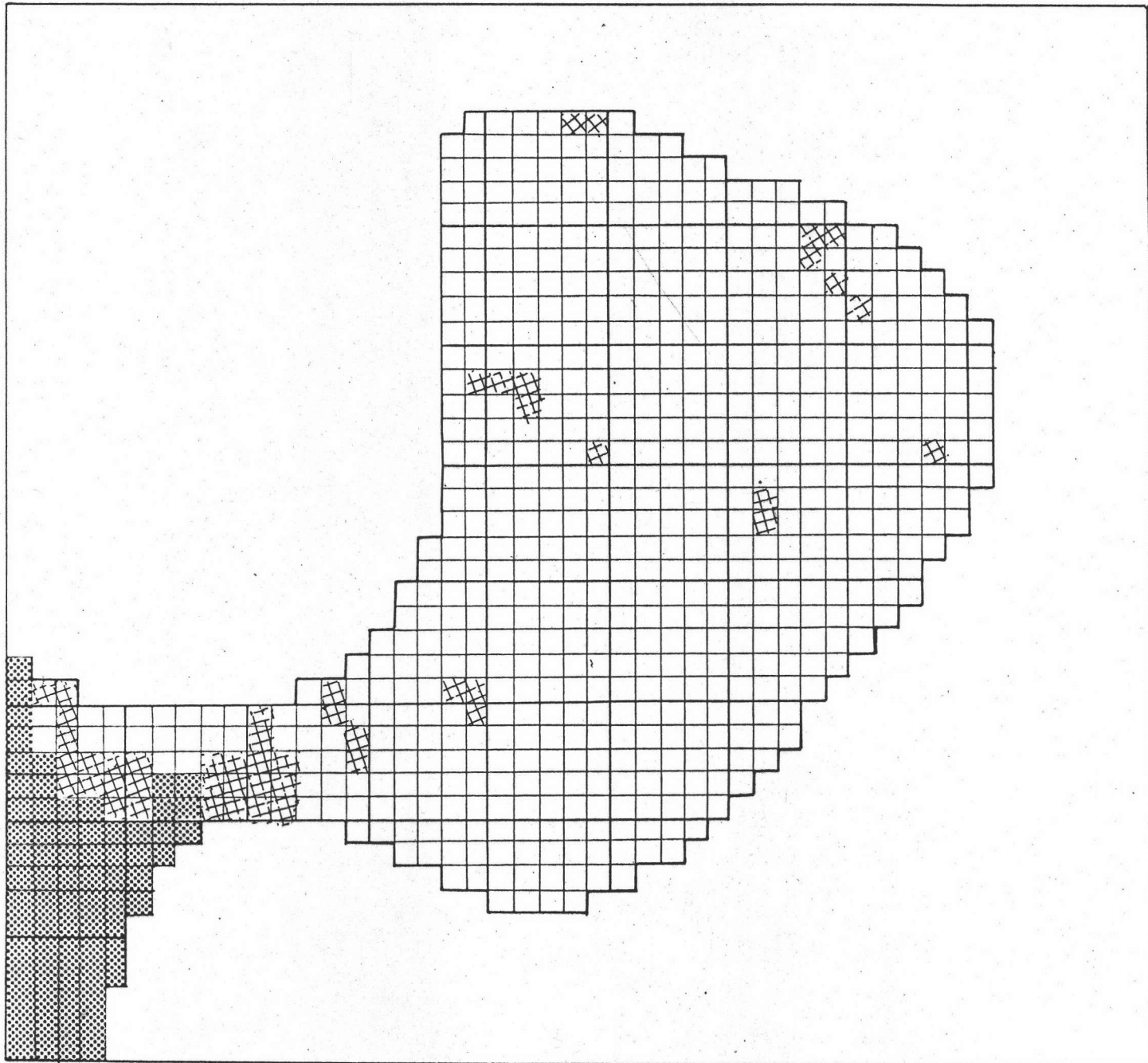

แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา
พื้นที่บริเวณบางกะเจ้า

แผนที่ 24
ที่มา

แสดง บึงจัยที่ 5 มลพิษ

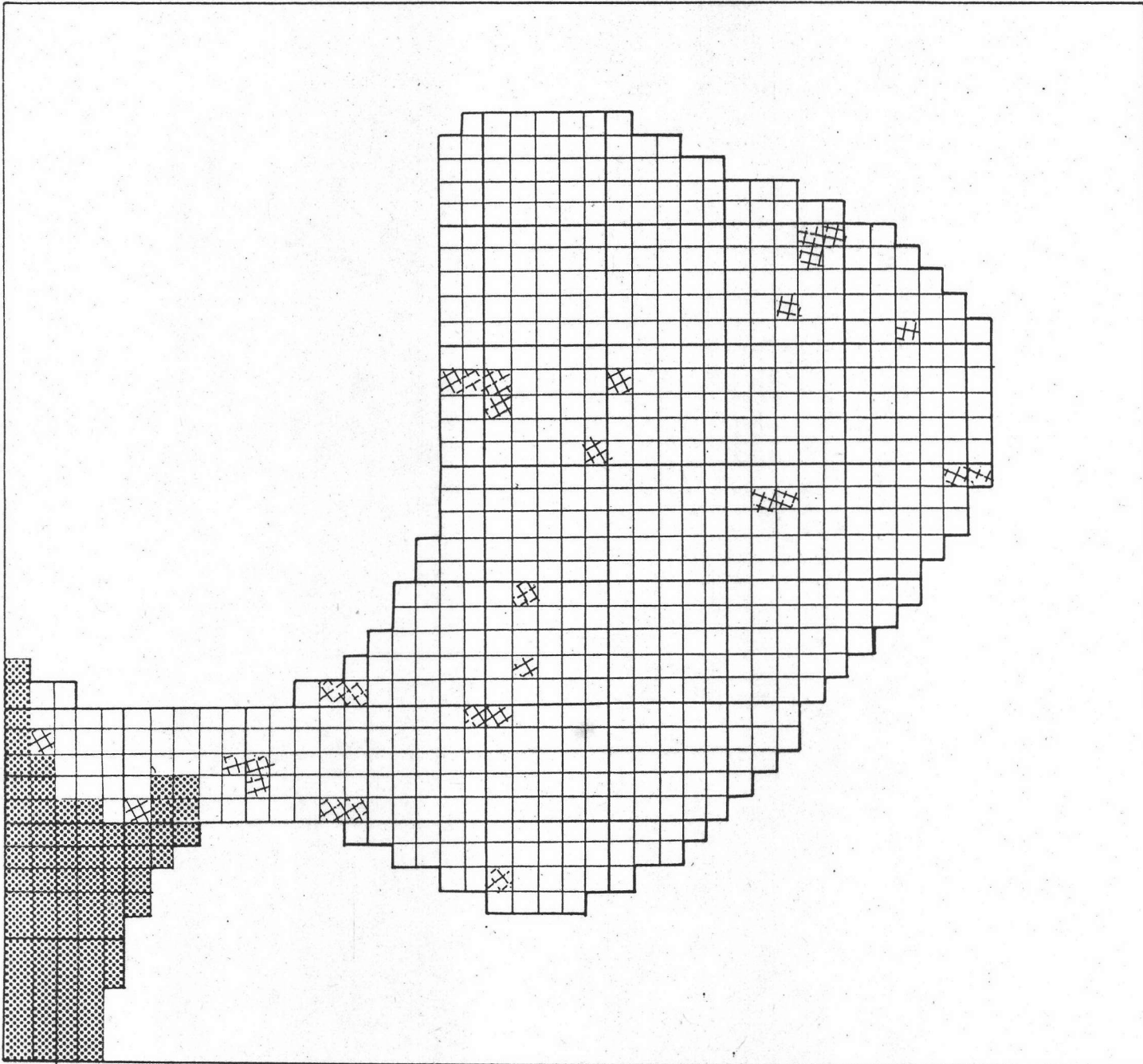
แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา
พื้นที่บริเวณบางกะเจ้า

แผ่นที่ 25
ที่มา

แดง ปัจจัยที่ 6

ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง -มาก

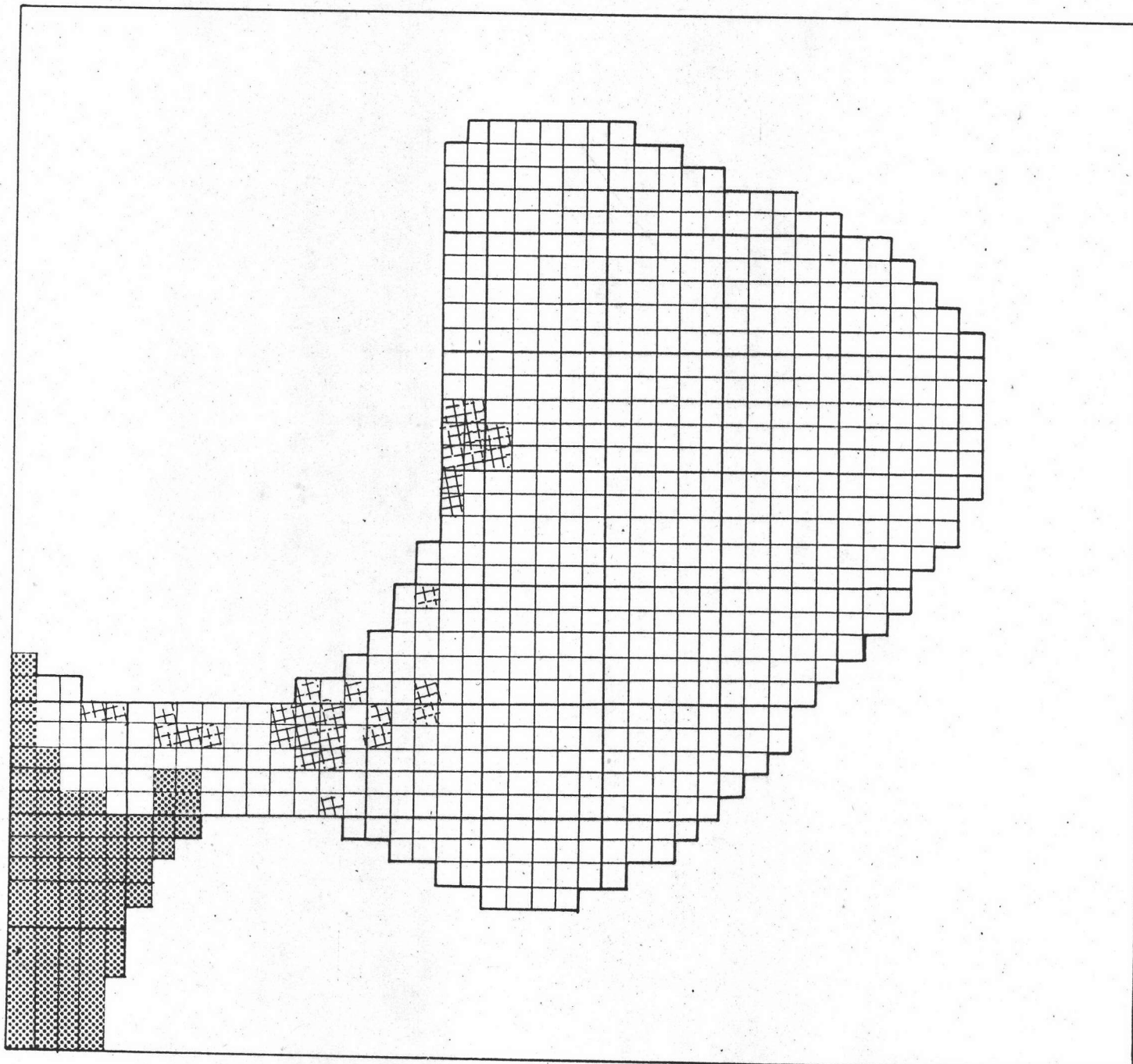
แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา
พื้นที่บริเวณบางกะเจ้า

แผ่นที่ 26
ทึบ

แดง ปัจจัยที่ 7
วัด โรงเรียน ที่ราชการ

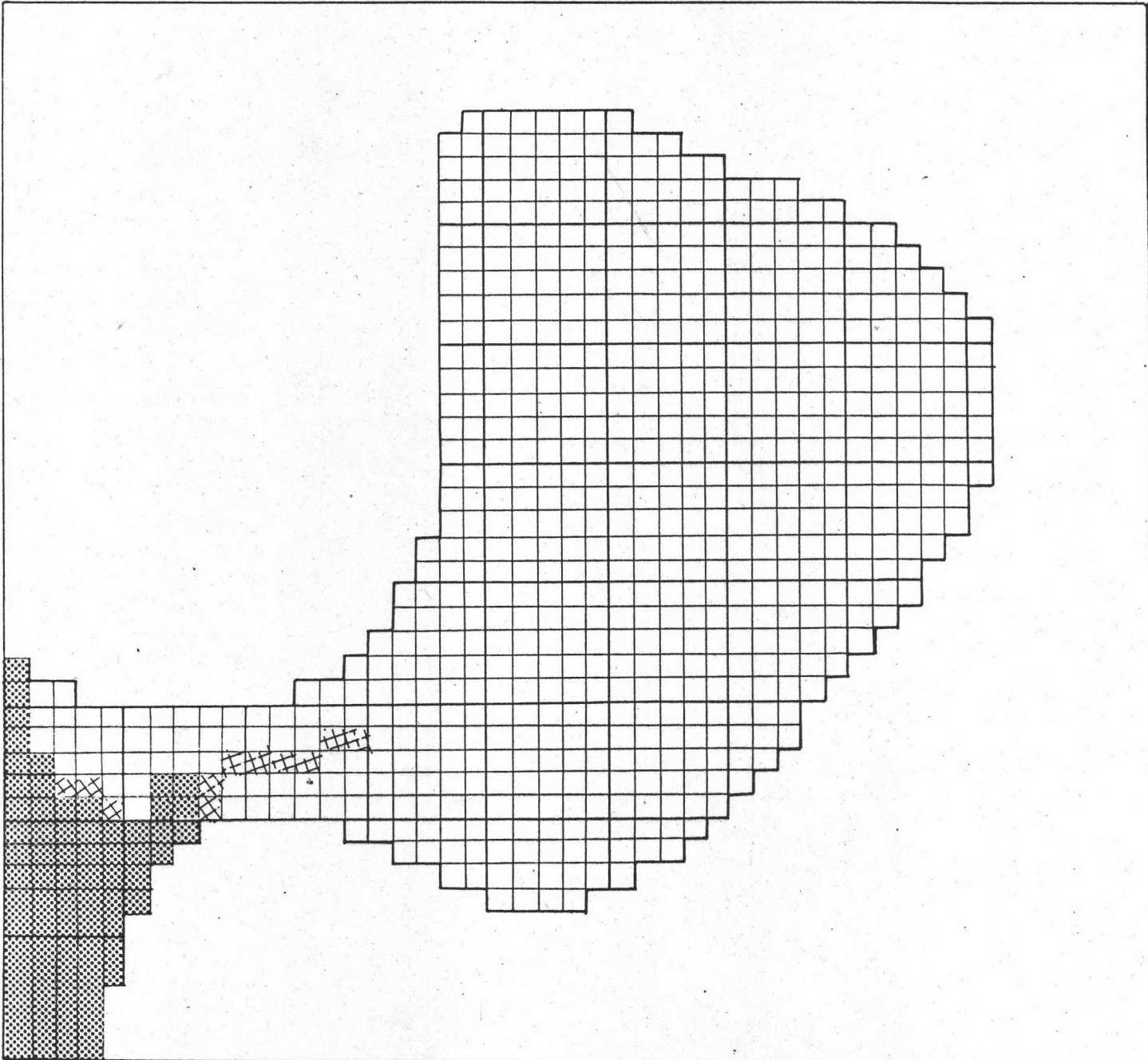

แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา
พื้นที่บริเวณบางกะเจ้า

แผนที่ 27
ที่มา

แดง ปัจจัยที่ 8
_ โรงงานอุตสาหกรรม, คลังสินค้า

แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา
พื้นที่บริเวณบางกะเจ้า

แผ่นที่ 28
พิมพ์

แสดง ปัจจัยที่ 9 ปัญหาจราจร

พื้นที่ที่มีปัจจัยซ้อนกันน้อยจะมีสีอ่อน ซึ่งเมื่อมองในภาพรวมก็สามารถแยกเป็นบริเวณต่าง ๆ ที่มีความเข้มของสีแตกต่างกันไป เป็นการแสดงออกทางกายภาพเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

ผลของการวิจัยศึกษาภาพของพื้นที่บริเวณบางกะเจ้า

ผลของการวิจัยโดยทั่วไปจากแนวความคิดของ Sieve analysis นั้น ส่วนของพื้นที่ที่มีอุปสรรคน้อยที่สุดจะได้รับการพิจารณาเพื่อการพัฒนาต่อไปโดยหลีกเลี่ยงบริเวณที่เป็นอุปสรรคสูงในทางกลับกันสำหรับบริเวณบางกะเจ้ามีแนวความคิดที่จะอนุรักษ์สภาพของพื้นที่เอาไว้ให้มากที่สุด ซึ่งตรงข้ามกับการพัฒนาข้างต้น ดังนั้นบริเวณที่มีอุปสรรคน้อยจึงกลายเป็นพื้นที่ที่ควรรักษาเอาไว้ ในขณะที่บริเวณที่มีอุปสรรคสูงควรได้รับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในแง่นี้หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในแบบของการพัฒนาเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้นจากอุปสรรคต่าง ๆ นั้นเอง

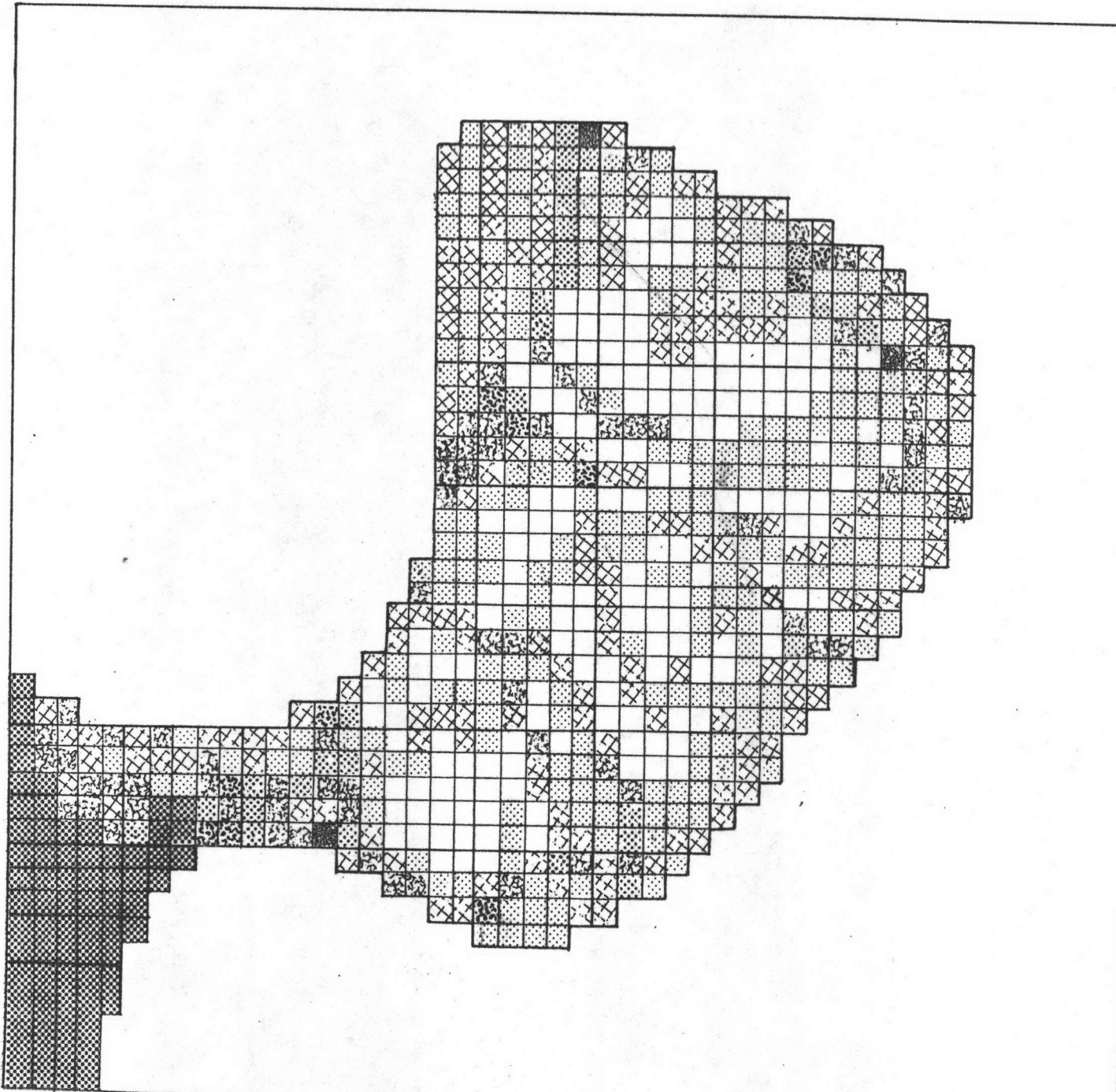
บริเวณบางกะเจ้าพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตร ดังนั้นผลของศึกษาภาพที่ปรากฏออกมาจึงสามารถจำแนกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มพื้นที่ที่มีอุปสรรคน้อย พื้นที่ในกลุ่มนี้กระจายโดยทั่วไปในพื้นที่โดยที่มีอุปสรรคต่าง ๆ จากปัจจัยข้างต้นน้อยมากได้แก่ พื้นที่ที่เป็นสวนและการเกษตรโดยทั่วไป ซึ่งเหมาะสมที่จะรักษาเอาไว้โดยการคงสภาพของสวนและการเกษตรต่อไป อุปสรรคในพื้นที่บริเวณเหล่านี้มักเป็นถนนและคลอง ซึ่งไม่ใช่ปัญหาใหญ่ของทางด้านการเกษตร แต่ในทางตรงข้ามกลับเป็นส่วนส่งเสริมไปด้วยทั้งคลองและถนน ในด้านการติดต่อทางส่งผลผลิตและการใช้น้ำสำหรับการเพาะปลูก

2. กลุ่มที่มีอุปสรรคสูง เนื่องจากมีปัจจัยต่าง ๆ รวมอยู่ในพื้นที่เหล่านี้ตั้งแต่ระดับปานกลางจนกระทั่งสูง ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

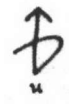
2.1 กลุ่มบริเวณตำบลทรงคนอง ซึ่งอยู่ใกล้เขตเทศบาล กลุ่มนี้ลักษณะโดยทั่วไปเป็นชุมชนพักอาศัยหนาแน่น และโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งพื้นที่ของวัดและโรงเรียนรวมอยู่ในบริเวณใกล้กัน ผลของการที่อยู่ร่วมกันค่อนข้างหนาแน่นทำให้นอกจากเกิดปัญหาของความขัดแย้งทางการใช้ที่ดินแล้วยังเกิดปัญหาอื่น ๆ อีก เช่น จราจร จากทั้งโรงงานต่าง ๆ และบ้านพักอาศัย ปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งจากชุมชนแออัดและผลจากโรงงานอุตสาหกรรม

2.2 กลุ่มบริเวณตำบลบางยอ เป็นกลุ่มของโรงงานอุตสาหกรรมและคลังสินค้าเกิดปัญหาทางการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมคล้ายประเภทแรก เนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ติดกับวัดและโรงเรียน รวมทั้งที่อยู่อาศัย

แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา
พื้นที่บริเวณบางกะเจ้า

แผนที่ 32
ที่มา

แสดง ภาพรวมของปัจจัย

- อุปสรรคสูงที่สุด
-
-
-
-
- อุปสรรคต่ำที่สุด

2.3 กลุ่มบริเวณวัดบางกระเจ้าและชอยบางกระเจ้า ในกลุ่มนี้แตกต่างจาก 2 กลุ่มแรกคือ อุปสรรคที่เกิดขึ้นเกิดจากปัจจัยทางด้านธรรมชาติคือน้ำท่วมและมีคลองหลายสาย รวมทั้งปัจจัยทางด้านถนนที่ไม่สะดวก ลักษณะของอุปสรรคในระดับนี้มักมีในทุกกลุ่มชุมชนที่อยู่ แยกออกมาจาก เขตชุมชน เมืองและกลุ่มอุตสาหกรรม

จากผลของศักยภาพของพื้นที่บริเวณบางกระเจ้าสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ข้างต้นนั้น เนื่องจากสภาพของการใช้ที่ดินและลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏออกมามีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะพื้นที่ที่ใช้ทำประโยชน์ด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การเกษตรกับพื้นที่การเกษตร ดังนั้นแนวทางของการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่บริเวณนี้จึงเห็นได้ค่อนข้างชัดเจนในการอนุรักษ์บริเวณพื้นที่เกษตรใดเอาไว้บ้าง ในส่วนของพื้นที่ที่มีอุปสรรคน้อยขณะเดียวกัน บริเวณที่มีอุปสรรคมากการพัฒนาควรมีแนวทางให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ การพัฒนาบางแห่งควรเป็นลักษณะของการปรับปรุง การจัดระเบียบ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่